

Evaluatie van het alcoholverbod in het Amsterdamse centrum

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

EVALUATIE VAN HET
ALCOHOLVERBOD IN HET
AMSTERDAMSE CENTRUM

- eindrapport -

drs. J.C.M. van den Tillaart
drs. F. Kriek

Amsterdam, september 2011
RegioPlan publicatienr. 2169

RegioPlan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door RegioPlan
Beleidsonderzoek in opdracht van Stadsdeel
Centrum, gemeente Amsterdam

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding en onderzoeksmethoden	1
1.1	Inleiding.....	1
1.2	Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	1
1.3	Onderzoeksaanpak.....	2
1.4	Leeswijzer	3
2	Het alcoholverbod en andere instrumenten	5
2.1	Inleiding.....	5
2.2	Alcoholgerelateerde overlast in het Amsterdamse centrum	5
2.3	Het alcoholverbod	6
2.4	Andere instrumenten om alcoholoverlast tegen te gaan ...	8
2.5	Afwegingsinstrument toepassing alcoholverbod.....	10
3	Gebiedsbeschrijvingen	13
3.1	Inleiding.....	13
3.2	Wallen-Noord, Nieuwmarkt, Stationsplein en Dam(rak)	13
3.3	Food Plaza en omgeving	16
3.4	Leidseplein en omgeving	18
3.5	Stopera en omgeving.....	21
3.6	Frederiksplein.....	24
3.7	Siebbeleshof, Zuiderkerkhof en Pentagon.....	26
3.8	Korte Prinsengracht en omgeving.....	28
3.9	Haarlemmerbuurt (beëindigd in 2009)	30
3.10	Koningsplein (beëindigd in 2010).....	33
3.11	Eerste Weteringplantsoen (beëindigd in 2009).....	34
4	Conclusies en aanbevelingen	37
4.1	Inleiding.....	37
4.2	Algemene conclusies	37
4.3	Conclusies over (voormalige) alcoholverbodsgebieden	42
4.4	Aanbevelingen	45
	Literatuuroverzicht	51
	Bijlagen	53
Bijlage 1	Overzichtskaart alcoholverbod Amsterdam Centrum	55
Bijlage 2	Respondenten en expertbijeenkomst	57
Bijlage 3	Cijfermatig overzicht	59
Bijlage 4	Hotspotkaart meldingen van drank- en drugsoverlast	65

1 INLEIDING EN ONDERZOEKSMETHODEN

1.1 Inleiding

In het centrum van Amsterdam zijn medio 2011 zeven deels aaneengesloten gebieden aangewezen waar een alcoholverbod van kracht is. In die gebieden is het verboden om op een openbare plaats alcoholhoudende drank te gebruiken of om aangebroken flessen, blikjes en dergelijke met alcoholhoudende drank mee te dragen.

In de visie van het stadsdeel Centrum is het alcoholverbod *‘een tijdelijk en uiterst middel tegen hardnekkige overlast door alcoholmisbruik’*.¹ Het tijdelijke karakter van het alcoholverbod maakt het noodzakelijk periodiek de ‘voors en tegens’ af te wegen: is het nodig om in een nieuw gebied een alcoholverbod in te stellen of, in een bestaand gebied, het alcoholverbod te continueren dan wel af te schaffen? Omdat het alcoholverbod tegelijkertijd als uiterste redmiddel wordt gezien, is het ook van belang om na te gaan in hoeverre het alcoholverbod zich (nog) verhoudt ten opzichte van de andere (parallel) ingezette maatregelen. Daarbij kan gedacht worden aan een meer persoonsgerichte benadering van alcoholverslaafden die gericht is op de toeleiding van deze verslaafden naar zorginstanties, maar ook aan repressievere maatregelen als een gebiedsverbod.

1.2 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Deze evaluatie moet inzicht bieden in de huidige stand van zaken in de zeven gebieden waar een alcoholverbod geldt en in de drie gebieden waar voorheen een alcoholverbod gold. Tevens moet de evaluatie aanknopingspunten bieden om te beslissen of er al dan niet nieuwe alcoholverboden moeten worden ingesteld of bestaande alcoholverboden moeten worden beëindigd. De onderzoeksvragen van deze evaluatie zijn als volgt.

Vragen over de gebieden waar een alcoholverbod geldt:

1. Is er sprake van alcoholoverlast in het gebied? Om wat voor soort overlast gaat het en wie veroorzaken met name die overlast? Hoe heeft de alcoholoverlast zich ontwikkeld in de gebieden waar een alcoholverbod geldt? Is de overlast afgenomen?
2. Hoe vaak en op welke wijze is er gehandhaafd op het alcoholverbod in de zeven gebieden?
3. Welke andere instrumenten zijn in die gebieden (flankerend) ingezet? Hoe vaak en op welke wijze?
4. Hoe verhoudt de inzet van het instrument alcoholverbod zich tot de inzet van andere instrumenten (waaronder het schrijven op hinderlijk

¹ Zoals vermeld op www.centrum.amsterdam.nl/wonen_en/veiligheid/alcoholverboden.

drankgebruik ex artikel 2.17 lid 1, APV)? Zijn zij complementair ingezet, is er sprake van overlap of is er juist sprake van lacunes (mist men instrumenten)?

5. Wat zijn de effecten geweest van de inzet van het instrument alcoholverbod?
6. Is het aannemelijk dat er neveneffecten (waaronder verplaatsing van de alcoholoverlast) zijn opgetreden? Zo ja, waar?
7. Moeten de gebieden die nu aangewezen zijn met een alcoholverbod gehandhaafd blijven?
8. Zijn er met betrekking tot de antwoorden op de bovenstaande vragen verschillen waar te nemen tussen de zeven gebieden? Hoe kunnen eventuele verschillen worden verklaard? Wat zeggen eventuele verschillen over de voorwaarden waaronder het instrument alcoholverbod effectief kan worden ingezet?

Vragen over de gebieden waar voorheen een alcoholverbod gold:

9. Hoe is het met de veiligheidssituatie gesteld in de gebieden waarin het alcoholverbod in 2009 en 2010 is afgeschaft? Hoe heeft de alcohol(overlast) zich in die gebieden ontwikkeld?
10. Zijn in die gebieden wel andere instrumenten ingezet die (mede) gericht zijn op het terugdringen van alcoholgerelateerde overlast? Welke instrumenten zijn ingezet, op welke wijze en in welke mate?
11. Wat kan, vanuit deze optiek worden gezegd over de effectiviteit van de inzet van het instrument alcoholverbod?

Overkoepelende onderzoeksvragen

12. In hoeverre is de inzet van het instrument alcoholverbod effectief gebleken in de verschillende gebieden?
13. Welke voorwaarden zijn van belang om het instrument effectief te kunnen inzetten?
14. Zijn er andere gebieden die, gelet op de werking van het instrument en de mate van (alcohol)overlast, voor de inzet van het instrument in aanmerking zouden kunnen komen? Zo ja, welke?

1.3 Onderzoeksaanpak

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode half juni tot en met eind augustus 2011. Daarbij zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

Documentenstudie

Het onderzoek is gestart met de bestudering van de relevante beleidsstukken en eerdere onderzoeken naar het alcoholverbod (in Amsterdam Centrum). Voor een overzicht van de bestudeerde literatuur, zie het literatuuroverzicht. De documentstudie vormde de basis voor een eerste versie van het hoofdstuk over de toepassing van het alcoholverbod en aanpalende instrumenten/maatregelen en de gebiedsbeschrijvingen.

Analyse relevant cijfermateriaal

Tegelijkertijd is er cijfermateriaal over de overlastsituatie in de onderzochte gebieden en de handhaving van het alcoholverbod opgevraagd bij de politie, het stadsdeel Centrum en het Meldpunt Zorg en Overlast. Medio augustus zijn deze partijen nogmaals benaderd met de vraag deze gegevens te actualiseren met de laatste stand van zaken. Het cijfermateriaal is weergegeven in bijlage 3.

Gesprekken met professionals

In telefonische gesprekken zijn de verschillende gebieden besproken. In grote lijnen kwam in die gesprekken aan bod wat de overlastsituatie in het gebied is, hoe de toepassing van het alcoholverbod verloopt en of het alcoholverbod (nog steeds) het meest geëigende instrument is om op te treden tegen de alcoholoverlast. Zie bijlage 2 voor een overzicht van de gesproken professionals.

Toepassing van het afwegingsinstrument

In samenspraak met het stadsdeel is een afwegingsinstrument ontwikkeld (zie hoofdstuk 2). Dit afwegingsinstrument is toegepast op elk van de gebieden waar een alcoholverbod geldt/gold. Op die manier kunnen de conclusies en aanbevelingen van de evaluatie gefundeerd worden.

Expertbijeenkomst

In een expertbijeenkomst zijn onder andere enkele overkoepelende vragen besproken over de effectiviteit van (de toepassing) van het alcoholverbod. Zie bijlage 2 voor een overzicht van de deelnemers aan de expertbijeenkomst. Daarnaast is het afwegingsinstrument met de experts verder verfijnd (zie ook hoofdstuk 2 en 4).

Begeleidingscommissie

De deelnemers aan de expertbijeenkomst fungeerden eveneens als begeleidingscommissies. Een conceptversie van het onderzoeksrapport is besproken met een begeleidingscommissie. Deze begeleidingscommissie bestond uit vertegenwoordigers van het stadsdeel Centrum, de politie Amsterdam-Amstelland, het Openbaar Ministerie en de Centrale Stad (Amsterdam). Zie bijlage 2 voor de participanten in de begeleidingscommissie.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 komt de toepassing van het alcoholverbod en aanpalende beleidsinstrumenten aan bod. Het derde hoofdstuk bevat systematische beschrijvingen van de verschillende gebieden waar een alcoholverbod geldt of gold en in het vierde hoofdstuk wordt het afwegingsinstrument toegepast op elk van de gebieden en presenteren we onze conclusies en aanbevelingen.

2 HET ALCOHOLVERBOD EN ANDERE INSTRUMENTEN

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de toepassing van het alcoholverbod en de uitgangspunten die daarbij door het stadsdeel Centrum worden gehanteerd centraal. Tevens worden enkele aanpalende instrumenten besproken.

Achtereenvolgens komen aan bod:

- alcoholgerelateerde overlast (paragraaf 2.2);
- het alcoholverbod (paragraaf 2.3);
- andere instrumenten (paragraaf 2.4);
- het afwegingsinstrument alcoholverbod (paragraaf 2.5).

2.2 Alcoholgerelateerde overlast in het Amsterdamse centrum

In het centrum van Amsterdam is op diverse plekken (met name in de zomermaanden) sprake van alcoholgerelateerde overlast. Deze overlast bestaat uit schreeuwen, intimidatie, wildplassen, het achterlaten van rommel, onderlinge ruzies enzovoort. Uit de eerdere evaluaties van het alcoholverbod in het centrum van Amsterdam blijkt dat er in grote lijnen vijf groepen te onderscheiden zijn die deze alcoholoverlast veroorzaken.¹ Voor een overzicht van de verschillende alcoholoverlastgevende groepen, zie het citaat in het kader op de volgende pagina.

Begin 2009 is de alcoholproblematiek in de verschillende Amsterdamse stadsdelen in kaart gebracht.² Destijds bleek dat het grootste aantal alcoholgerelateerde zorg- en overlastmeldingen bij de meldpunten betrekking had op het centrumgebied en dat ook het aantal gelijksoortige meldingen van burgers bij de politie betrekking had op het stadsdeel Centrum. De problematiek in het eerstvolgende stadsdeel was destijds tien keer zo klein als in het centrum. Op zich is dat niet verwonderlijk. Het Amsterdamse centrum heeft te maken met veel toerisme, heeft een uitgaansfunctie en trekt door de levendigheid al dan niet dakloze alcoholverslaafden aan. Ook bleek dat vooral in het stadsdeel Centrum geverbaliseerd wordt voor overtredingen van alcoholverboden. Dat dit aantal een stuk hoger ligt dan in andere stadsdelen, bleek onder andere te wijten aan het grotere aantal locaties waar een alcoholverbod geldt en het proactieve optreden van de politie.

¹ Schaap, S.D., R. Dammen en N. Koeman (2008). *Evaluatie alcoholverboden in Amsterdam-Centrum*. Den Haag: COT.

² Deze inventarisatie heeft uiteindelijk vorm gekregen als de reader voor de conferentie alcoholproblematiek (11 juni 2009).

Citaat uit: Gemeente Amsterdam, stadsdeel Centrum (2010). Evaluatie Alcoholverboden.

Alcoholisten: deze groep kenmerkt zich door verslaafden die soms zwerver of dakloos zijn, maar het betreft hier ook mensen die een woning hebben maar uit sociale overwegingen gezamenlijk drinken op straat. Deze groep mensen is vaak al jaren verslaafd en neemt niet deel aan het sociale leven op andere wijze. De overlast door de alcoholisten ontstaat vooral wanneer er een concentratie van de groep plaatsvindt of groepsvorming. De overlast bestaat veelal uit het lastigvallen en intimideren van voorbijgangers, geluidsoverlast, verloedering van de omgeving en onderlinge conflicten. De alcoholisten vormen de hoofddoelgroep binnen de groep veroorzakers van alcoholgerelateerde overlast.

Toeristen: deze groep kenmerkt zich door groepen toeristen die in beschonken toestand over de straat gaan. De overlast bestaat veelal uit geluidsoverlast, wildplassen en intimiderend gedrag.

(In)drinkende jeugd: deze groep bestaat uit twee groepen, enerzijds de (rondom horeca hangende) jeugd die voorafgaand aan het stappen indrinkt in de openbare ruimte, en anderzijds groepen jeugd (al dan niet afkomstig uit andere stadsdelen) die verzamelen op een plek en samen drinken. De jeugd verzamelt zich in groepen op pleinen, bankjes, rondom supermarkten en lopend over straat. De overlast van de groep indrinkende jeugd vindt voornamelijk plaats in het weekend.

Studenten: de overlast wordt door een specifieke groep veroorzaakt, te weten studenten die lid zijn van een studentenvereniging. Deze groep studenten veroorzaakt een ernstige vorm van overlast in het Wallengebied. De overlast heeft in het afgelopen jaar ernstiger vormen aangenomen. De overlast bestaat uit wildplassen, geluidsoverlast en gewelddadig (dronkemans)gedrag. Het geweld richt zich tegen studenten en passanten op straat, maar ook tegen politie.

Uitgaanspubliek: deze groep komt voornamelijk op de uitgaanspleinen zoals het Rembrandtplein en het Leidseplein voor. De overlast is enerzijds afkomstig van het reguliere uitgaanspubliek (waar ook de indrinkende jeugd onder valt), anderzijds van toeristen die deelnemen aan kroegentochten, zogenoemde 'Pub Crawls'. Bij dergelijke kroegentochten wordt er ingedronken met verschillende soorten sterke drank en trekt de groep van kroeg naar kroeg. De overlast van deze groep bestaat uit vandalisme, wildplassen, vechtpartijen en de algemene verstoring van de openbare orde.

2.3 Het alcoholverbod

In Amsterdam zijn de stadsdeelvoorzitters door de burgemeester gemandateerd om op basis van artikel 2.17:2 van de APV een alcoholverbod in te stellen. Dit artikel luidt als volgt:

Artikel 2.17, lid 2:

Het is verboden op door de burgemeester aangewezen wegen of weggedeelten alcoholhoudende drank te nuttigen of bij zich te hebben in aangebroken flessen, blikjes en dergelijke.

Uit: Algemene Plaatselijke Verordening 2008.

Het stadsdeel kan een besluit nemen tot het instellen van een alcoholverbod nadat hiertoe een aanvraag is gedaan door de districtschef van de politie in de subdriehoek. Bij deze aanvraag wordt vermeld waarom een alcoholverbod in het betreffende gebied noodzakelijk is. Voorbeelden hiervan zijn de hardnekkigheid van de alcoholoverlast en de uitputting van de andere maatregelen die mogelijk zijn om de alcoholoverlast tegen te gaan.

Overigens kan er in de openbare ruimte altijd, en in heel Amsterdam, worden opgetreden tegen alcoholoverlast op basis van artikel 2.17:1 van de APV. Dit artikel bepaalt dat het verboden is om alcoholhoudende drank te nuttigen indien dit gepaard gaat met gedragingen die de openbare orde verstoren, het woon- en leefklimaat aantasten of anderszins overlast veroorzaken.

Op dit moment geldt in zeven deels aansluitende gebieden in het Amsterdamse centrum een alcoholverbod (zie bijlage 1 voor een overzichtskaart van de gebieden waar het verbod geldt):

- Wallen-Noord, Nieuwmarkt, Stationsplein en Dam(rak);
- Food Plaza en omgeving;
- Leidseplein en omgeving;
- Jodenbreestraat en Waterlooplein, rondom Stadhuis/Muziektheater, Amstel en Zwanenburgwal;
- Frederiksplein;
- Siebbeleshof, Zuiderkerkhof, Pentagon en steiger aan Zwanenburgwal tegenover huisnummer 8-50;
- Korte Prinsengracht en omgeving.

Eerder waren er alcoholverboden op het Koningsplein (beëindigd in 2010), in de Haarlemmerbuurt (beëindigd in 2009) en op het Eerste Weteringplantsoen (eveneens beëindigd in 2009).

Handhaving

Er wordt in het centrum van Amsterdam gehandhaafd op overtreding van het alcoholverbod door de politie en de Vliegende Brigade van Stadstoezicht. De inzet van de Vliegende Brigade is op dit moment primair gericht op de Korte Prinsengracht en omgeving, de randgebieden rond de Wallen en de Westermarkt. Daarnaast zijn er in sommige gebieden in het centrum straatcoaches actief. Zij kunnen niet verbaliseren voor overtreding van het alcoholverbod maar kunnen wel alcoholoverlast constateren en dat doorspelen naar de politie, het stadsdeel en andere samenwerkingspartners.

Uitgangspunten bij de toepassing van het alcoholverbod

Alhoewel het stadsdeel Centrum niet de bevoegdheid heeft om zelfstandig beleidsregels op te stellen over de toepassing van het alcoholverbod, heeft het dagelijks bestuur van het stadsdeel, met instemming van de burgemeester, een aantal uitgangspunten vastgesteld. Deze zijn als volgt:³

1. Het stadsdeel Centrum ziet het invoeren van een alcoholverbod als een uiterst middel tegen hardnekkige overlast als gevolg van alcoholmisbruik. Pas wanneer reguliere maatregelen ontoereikend zijn, kan een alcoholverbod op een specifiek aan te wijzen plek worden ingesteld, waarbij getracht wordt om woonbuurten te ontzien.
2. Een alcoholverbod is een tijdelijk middel met de geldigheidsduur van een jaar. Jaarlijks worden de alcoholverboden geëvalueerd en wordt bekeken of ze moeten worden gehandhaafd, opgeheven of dat er nieuw aan te wijzen gebieden zijn voor het instellen van een alcoholverbod. De gebieden waar het alcoholverbod is opgeheven, worden eveneens nauwlettend geëvalueerd.
3. Het instellen van een alcoholverbod moet worden gezien als het sluitstuk in een breder pakket van maatregelen. Voordat een dergelijk instrument wordt ingezet, moet evident zijn dat de door de politie, het stadsdeel en bijvoorbeeld ondernemers getroffen maatregelen onvoldoende zijn gebleken.

2.4 Andere instrumenten om alcoholoverlast tegen te gaan

Naast het alcoholverbod bestaan er andere manieren om alcoholoverlast tegen te gaan. Zo kwam in paragraaf 2.3 de APV-bepaling aan bod die het verbiedt alcoholhoudende drank te nuttigen indien dit gepaard gaat met overlast (APV 2.17:1). Andere instrumenten om, al dan niet op basis van de APV, op te treden tegen (alcohol)overlast of daar preventieve maatregelen tegen te nemen, zijn als volgt:

APV-artikelen

Verbod op verstoring van de openbare orde

Het is verboden op of aan de weg [...] deel te nemen aan een samenshooling of in groepsverband dan wel afzonderlijk onnodig op te dringen, anderen lastig te vallen, te vechten of op andere wijze de orde te verstoren (APV 2008, artikel 2.2:1).

Verbod op wildplassen

Het is verboden op of aan de weg buiten een urinoir of andere toiletgelegenheid datgene te verrichten waarvoor een toiletgelegenheid is bestemd (APV 2008, artikel 5.11:1).

³ Bron: Gemeente Amsterdam, stadsdeel Centrum (2010). Evaluatie Alcoholverboden.

Het instellen van een overlastgebied

De burgemeester kan een overlastgebied aanwijzen als naar zijn oordeel sprake is van een ernstige verstoring of bedreiging van de openbare orde [...] (APV 2008, artikel 2.8:1). Het is verboden zich in een overlastgebied op te houden in een groep van meer dan vier personen als dit leidt tot verstoring van de openbare orde (APV 2008, artikel 2.8:2).

Verwijderingsbevel

Diegene die in een op grond van artikel 2.8, eerste lid, aangewezen overlastgebied [...] onder andere de openbare orde verstoort [...] is verplicht zich onmiddellijk uit dat overlastgebied te verwijderen en zich daar voor de duur van 24 uur niet meer te bevinden, wanneer de burgemeester hem een daartoe strekkend bevel heeft gegeven (APV 2008, artikel 2.9:1).

Cameratoezicht

De burgemeester kan besluiten tot plaatsing van vaste camera's voor een bepaalde duur ten behoeve van het toezicht op een openbare plaats als dat naar zijn oordeel noodzakelijk is in het belang van de handhaving van de openbare orde (APV 2008, artikel 2.24:1).

Andere mogelijkheden om (alcohol)overlast tegen te gaan

Inrichting/aanpassing van de openbare ruimte

De gemeente kan besluiten de openbare ruimte op een dusdanige manier in te richten of aan te passen dat dit een bijdrage levert aan het tegengaan van eventuele (alcohol)overlast. Voorbeelden daarvan zijn het aanpassen van straatmeubilair (bankjes) zodat daar niet op geslapen kan worden, het verplaatsen van straatmeubilair, het snoeien van bossages zodat personen zich niet aan het zicht kunnen onttrekken enzovoorts.

Afspraken maken/convenanten sluiten met ondernemers

De gemeente kan bepaalde afspraken maken met ondernemers die een bijdrage kunnen leveren aan het tegengaan van eventuele (alcohol)overlast. Voorbeelden daarvan zijn afspraken over de verkoop van goedkope en/of gekoelde alcoholische dranken met supermarkten, over het schenk- en deurbelid met horecaondernemers, en over happy hours en kroegentochten met de organisatoren daarvan.

Alcoholmatigingsbeleid

Het alcoholmatigingsbeleid van de gemeente Amsterdam voorziet onder andere in preventieprogramma's en signaleringsstructuren om excessief alcoholgebruik (al dan niet door jongeren) terug te dringen. Daarnaast is een van de specifieke doelen van het beleid 'een sluitend hulpaanbod voor probleemdrinkers en (dakloze) alcoholverslaafden'. Daartoe wordt onder andere ingezet op het signaleren van de doelgroep, het motiveren van de doelgroep tot behandeling, het terugdringen van eventuele wachtlijsten, het aanbieden van voldoende (dag)programma's, het (na onderzoek van haalbaarheid en te verwachten effecten) eventueel faciliteren van een

gebruiksruimte (zodat er niet in de openbare ruimte hoeft te worden gedronken), het handhaven van overlast in de openbare ruimte en het in het algemeen actief toeleiden van alcoholverslaafden naar de relevante zorginstellingen voor behandeling.

Strafrecht

Tot slot zijn er diverse gedragingen die raken aan de alcoholoverlast die strafbaar gesteld is in het Wetboek van Strafrecht en uiteraard gehandhaafd kunnen worden. Het gaat dan bijvoorbeeld om het intimideren van bewoners en passanten, wildplassen, samenscholing et cetera.

2.5 Afwegingsinstrument toepassing alcoholverbod

Het alcoholverbod wordt door het stadsdeel Centrum gezien als een uiterst redmiddel in het bestrijden van (alcohol)overlast. Daarom zal er kritisch moeten worden nagegaan of de alcoholverboden daadwerkelijk bijdragen aan het bestrijden van de overlastsituatie, of er andere maatregelen denkbaar zijn die de (alcohol)overlast kunnen doen afnemen en of bestaande maatregelen scherper kunnen worden gericht op de bestrijding van de alcoholoverlast.

Het al dan niet handhaven, afschaffen of instellen van een alcoholverbod is een bestuurlijke afweging. Deze evaluatie moet de argumenten aanleveren om deze afweging mogelijk te maken. Deze argumenten zijn samen te vatten in een instrument waarmee de legitimatie van de inzet van het alcoholverbod (al dan niet) kan worden aangetoond. Met andere woorden: deze verschillende argumenten geven een beeld of het al dan niet wenselijk is het alcoholverbod in een bepaald gebied te continueren, te beëindigen dan wel opnieuw in te stellen.

Na een eerste opzet door RegioPlan is het instrument tijdens de expert-bijeenkomst besproken. Besproken is onder andere of het instrument compleet is (wordt met alle argumenten rekening gehouden) en of er argumenten zijn die zwaarder wegen dan andere argumenten.

Het uiteindelijke afwegingsinstrument ziet er als volgt uit:

Afwegingsinstrument instellen, voortzetten dan wel beëindigen alcoholverbod:

1. **Signalen van bewoners en ondernemers (weegfactor 2)**
De alcoholoverlast wordt gemeld door bewoners en/of ondernemers.
2. **Afname van de alcoholoverlast (weegfactor 2)**
Het alcoholverbod draagt bij aan een afname van (of redelijkerwijs het voorkomen van) de alcoholoverlast.
3. **Andere instrumenten (weegfactor 2)**
Alle relevante maatregelen om alcoholoverlast tegen te gaan zijn ingezet.
4. **Gebiedskenmerken (weegfactor 1)**
Er is op enigerlei wijze sprake van een kwetsbaar gebied.
5. **Ongewenste neveneffecten (weegfactor 1)**
Het alcoholverbod leidt zo min mogelijk tot ongewenste verplaatsingseffecten.

Tussenoordeel: effectiviteit van het alcoholverbod

Het alcoholverbod is in dit gebied een voldoende effectief instrument (bij score 6 of hoger).

6. **Overige argumenten**
Zijn er andere zwaarwegende argumenten om een alcoholverbod in te stellen of te continueren (b.v. wat is de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt)?

Eindoordeel continueren/opnieuw instellen?

Continueren/opnieuw instellen wanneer het alcoholverbod een effectief instrument is in dit gebied dan wel wanneer er andere zwaarwegende argumenten zijn om het alcoholverbod te continueren. Beëindiging van het verbod wanneer het geen effectief instrument is en er geen zwaarwegende argumenten zijn om het alcoholverbod te continueren.

3 GEBIEDSBESCHRIJVINGEN

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de tien onderzochte gebieden beschreven op basis van de informatie uit de eerdere evaluaties, de interviews (voor een overzicht van de respondenten, zie bijlage 2) en het verzamelde cijfermateriaal (zie bijlage 3). Daarbij komen steeds aan bod:

- de afbakening van het alcoholverbodsgebied;
- de overlastsituatie in het gebied;
- handhaving van het alcoholverbod;
- parallel ingezette instrumenten;
- onderbouwing/legitimatie van het alcoholverbod in het gebied;
- samenvatting van de bevindingen in dit gebied.

De gebiedsbeschrijvingen geven voor elk gebied een antwoord op de beschrijvende onderzoeksvragen 1 tot en met 6, 9 en 10. De overige, meer analytische, onderzoeksvragen worden behandeld in het vierde hoofdstuk.

3.2 Wallen-Noord, Nieuwmarkt, Stationsplein en Dam(rak)

Gebiedsafbakening

Het alcoholverbod geldt in het gebied dat wordt begrensd door het Stationsplein, Damrak, Dam, Damstraat, Oude Doelenstraat, Oude Hoogstraat, Nieuwe Hoogstraat, Sint Antoniebreestraat, Nieuwmarkt, Geldersekade en Prins Hendrikkade (deze wegen zelf daaronder inbegrepen).

Het alcoholverbod in dit gebied dateert van 1989 en betrof een van de eerste alcoholverboden in het centrum van Amsterdam. De aanleiding om het verbod in te stellen kwam voort uit de behoefte om in het gebied de leefbaarheid te vergroten en de overlast te reduceren (Schaap et al. 2008).

De overlastsituatie

Wallen-Noord en Nieuwmarkt

Op de Wallen en Nieuwmarkt is volgens de buurtregisseurs in geruime mate sprake van overlast. De alcoholgerelateerde overlast wordt op dit moment door twee doelgroepen veroorzaakt: al dan niet dakloze alcoholisten en toeristen. Deze alcoholisten, vaak van Oost-Europese afkomst, en toeristen veroorzaken overlast in het Wallengebied. Deze overlast bestaat uit schreeuwen, lallen, het lastig vallen van andere mensen, het vervuilen van het gebied en het 'laveloos op de grond liggen'. Bewoners maken volgens de buurtregisseurs vaak melding van deze overlast. De overlast van toeristen komt in het gehele gebied voor en de overlast van alcoholisten lijkt zich met

name aan de randen van het alcoholverbodsgebied, zoals de Nieuwmarkt, voor te doen. De buurtregisseurs geven aan dat het daarom regelmatig nodig is om de doelgroep op de Nieuwmarkt te waarschuwen en te verbaliseren voor overtreding van het alcoholverbod.

De politie geeft aan dat het Wallengebied op dit moment een veel te grote drukte kent. Deze drukte is de afgelopen jaren toegenomen omdat met succes de drugsoverlast is aangepakt. Het is daarmee aantrekkelijker geworden voor toeristen en alcoholoverlast door toeristen is dan ook een groeiend probleem. Door de drukte stijgt de kans op verstoring van de openbare orde. Het is daarmee een kwetsbaar gebied te noemen.

Er is niet langer sprake van overlast door studenten zoals in eerdere evaluaties werd geconstateerd. Daar zijn volgens de buurtregisseur met name de goede afspraken met studentenverenigingen debet aan. Ook indrinkende jongeren vormen nauwelijks een probleem in het Wallengebied en omgeving.

Stationsplein en Dam(rak)

De politie geeft aan dat er nauwelijks meer sprake is van overlast op Damrak, Dam en Stationsplein. Het alcoholverbod was in eerste instantie bedoeld voor dak- en thuisloze alcoholisten en voor overlastveroorzakende toeristen. Deze problematiek is nu verdwenen stelt de buurtregisseur, mede doordat er kan worden gewaarschuwd of gehandhaafd op het alcoholverbod. Ook de gebiedsbeheerders stellen dat er nauwelijks meer sprake is van alcoholoverlast op en rond het Centraal Station en Dam(rak). Respondenten geven aan dat het aannemelijk is dat de doelgroep zich in eerste instantie heeft verplaatst naar bijvoorbeeld Nieuwmarkt, Siebbeleshof en Zuiderkerkhof en Food Plaza. In deze laatste twee gebieden zijn inmiddels ook alcoholverboden ingesteld.

In 2010 ontving de politie 94 meldingen van drugs- en drankoverlast in het gebied Wallen-Noord en Wallen-Zuid, 212 voor het gebied Nieuwmarkt-Noord en Nieuwmarkt-Zuid en 3 voor het Stationseiland (in totaal gaat het dus om 309 meldingen). De eerste acht maanden van 2011 ontving de politie in totaal 172 meldingen van drugs- en drankoverlast voor dit gebied.

Handhaving van het alcoholverbod

In 2010 is in het gebied door de politie in totaal 701 maal geverbaliseerd voor overtreding van het alcoholverbod en in de eerste zes maanden van 2011 in totaal 322 maal. De afgelopen jaren is het aantal uitgeschreven verbalen voor overtreding van het alcoholverbod fors gedaald van 1642 in 2007 tot 701 in 2010 (dit is een daling van ongeveer 57%). Buurtregisseurs geven aan dat toeristen redelijkerwijs niet altijd op de hoogte kunnen zijn van het alcoholverbod en daarom vaak worden gewaarschuwd in plaats van geverbaliseerd.

Een deel van dit gebied is een van de drie gebieden in het centrum waar de Vliegende Brigade van Dienst Stadtoezicht actief is. Zij hebben in dit gebied in 2010 168 verbalen voor overtreding van het alcoholverbod uitgedeeld en in de eerste acht maanden van 2011 in totaal 138 maal.

Parallel ingezette instrumenten

De veiligheidssituatie in het Wallengebied vormt een belangrijk aandachtspunt van het stadsdeel Centrum, de gemeente Amsterdam en de samenwerkingspartners. Dit blijkt ook uit de 1012-aanpak en de instrumenten die op diverse domeinen ingezet worden: handhaving van de APV, het inzetten van veldwerk/zorg, toezicht door de vliegende brigade et cetera. Naast deze aanpak zijn afspraken gemaakt met horecaondernemers over het schenken van alcohol en met andere ondernemers over sluitingstijden. De gebiedsbeheerders geven aan dat winkels voor 22.00 moeten sluiten en dat dit strikt wordt gehandhaafd om de verkoop van alcohol daarna aan de horeca te laten. Daarnaast worden er diverse maatregelen ingezet vanuit het veilig-uitgaansbeleid en is men sinds kort bezig met de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan. Tot slot wordt er repressief opgetreden waar nodig en mogelijk. In dit verband geeft de buurtregisseur aan dat het handhaven op 'hinderlijk drankgebruik' moeilijk is. Het kost veel handhavingscapaciteit (omdat het om grote groepen kan gaan) en dan liggen de prioriteiten voor de politie in het gebied al snel anders. In tegenstelling is het alcoholverbod volgens de buurtregisseur echter juist een middel om snel en efficiënt op te treden tegen de overlast.

Een van de gebiedsbeheerders geeft aan dat ook, al dan niet bij wijze van experiment, de ruimtelijke ordening van het gebied wordt aangepast. Te denken valt dan aan het gedeeltelijk en geleidelijk openstellen van steegjes, het verplaatsen van bankjes en het 's avonds afsluiten van speeltuintjes in bepaalde gebieden.

Onderbouwing/legitimatie van het alcoholverbod

Tijdens de eerdere evaluaties van het alcoholverbod in dit gebied heeft de politie de wens uitgesproken om het alcoholverbod in het gebied te handhaven. Daarvoor werden de volgende argumenten gebruikt:

1. Het alcoholverbod is noodzakelijk om op te kunnen treden tegen notoire alcoholisten die overlast veroorzaken in het Wallengebied.
2. Het verbod maakt het mogelijk om toeristen te kunnen waarschuwen dat het nuttigen van alcohol in dit gebied verboden is.
3. Het alcoholverbod heeft een 'stok-achter-de-deur'-functie. Daarmee kunnen kleine ergernissen worden aangepakt voordat ernstigere overlastsituaties ontstaan.
4. De politie vreest dat overlastgevende groepen terugkeren in het gebied wanneer het alcoholverbod wordt opgeheven.

Deze argumenten worden ook nu genoemd. Aanvullend op argument 3 geven zowel buurtregisseurs als gebiedsbeheerders aan dat het alcoholverbod een goede mogelijkheid biedt om preventief op te treden en overlast te voorkomen

bij grote evenementen als Koninginnedag en bij thuiswedstrijden van Ajax. Tijdens dit soort evenementen loopt de kans op verstoring van de openbare orde gedurende de dag op en dan is het goed om de aanwezigen het alcoholgebruik te kunnen ontzeggen.

Samenvatting van de bevindingen in dit gebied

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen in dit gebied samengevat. Een toelichting op onderdelen volgt in hoofdstuk 4.

Tabel 3.1 Samenvatting bevindingen in dit gebied

Wallen-Noord, Nieuwmarkt en Dam(rak)	Score
Signalen van bewoners en ondernemers De alcoholoverlast wordt gemeld door bewoners en/of ondernemers	+
Afname van de alcoholoverlast Het alcoholverbod draagt bij aan een afname van (of redelijkerwijs het voorkomen van) de alcoholoverlast.	+
Andere instrumenten Alle relevante maatregelen om alcoholoverlast tegen te gaan, zijn ingezet.	+
Gebiedskenmerken Er is op enigerlei wijze sprake van een kwetsbaar gebied.	+
Ongewenste neveneffecten Het alcoholverbod leidt zo min mogelijk tot ongewenste verplaatsingseffecten.	-
Overige argumenten Zijn er andere zwaarwegende argumenten om een alcoholverbod in te stellen of te continueren (b.v. wat is de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt)?	+

3.3 Food Plaza en omgeving

Gebiedsafbakening

Het alcoholverbod geldt in het gebied dat bestaat uit de Paleisstraat tussen Spuistraat en Nieuwezijds Voorburgwal, de Mozes en Aäronstraat, de Nieuwezijds Voorburgwal tussen Mozes en Aäronstraat en het Keizerrijk en de Raadhuisstraat tussen Spuistraat en Nieuwezijds Voorburgwal. Het alcoholverbod dateert uit 1998 en is destijds ingesteld nadat andere maatregelen om de alcoholoverlast in het gebied tegen te gaan, niet bleken te werken (Schaap et al. 2008).

De overlastsituatie

Midden in het gebied staan op een verhoging een supermarkt en slijterij met daarvoor trappen. Dat maakt het een aantrekkelijk locatie om wat te drinken of te eten. Het trekt echter ook in zekere mate alcoholisten en indrinkende jeugd aan. De afgelopen jaren is de overlastsituatie in het gebied sterk verbeterd en de politie schrijft dit toe aan actief verbaliseren van de overtreders van het

geldende alcoholverbod. Op dit moment is de alcoholoverlast rondom de Food Plaza volgens de buurtregisseur miniem en ook de ondernemers zijn tevreden met de huidige situatie. Verplaatsingseffecten worden op dit moment niet meer gesignaleerd. Eerder was er wel sprake van een verplaatsingseffect van de alcoholoverlast naar een gebied aan de Singel. De daar geplaatste bankjes zijn verplaatst en de alcoholoverlast is daarmee verdwenen.

Handhaving van het alcoholverbod

In de periode 2007 tot en met juni 2011 is er in totaal 254 maal geverbaliseerd voor overtreding van het alcoholverbod in dit gebied. In 2010 gebeurde dit 23 maal en in de eerste zes maanden van 2011 in totaal negen maal. De flinke daling van het aantal uitgedeelde bekeuringen is volgens de politie te verklaren door de intensieve handhaving van het verbod in eerdere jaren. Daardoor is de doelgroep op de hoogte van het geldend alcoholverbod in het gebied en komt de groep daar niet meer om alcohol te nuttigen.

Parallel ingezette instrumenten

Naast de afspraken die er met de supermarkt zijn gemaakt over het niet verkopen van de goedkoopste biermerken, is er geen sprake van specifiek parallel ingezette instrumenten in dit gebied. De straatcoaches worden in principe niet rond de Food Plaza ingezet, maar komen wel bij de Singel achter de Food Plaza.

Onderbouwing/legitimatie van het alcoholverbod

De alcoholoverlast in het gebied rondom de Food Plaza is verdwenen. De buurtregisseur geeft echter aan dat dit geen reden moet zijn om het alcoholverbod te beëindigen. De argumentatie daarbij is als volgt:

- Het alcoholverbod maakt het mogelijk om in te grijpen voordat het alcoholgebruik tot overlast leidt. Zonder alcoholverbod is dat niet mogelijk.
- Door de specifieke aantrekkelijkheid van de trappen en de ruime openingstijden van de supermarkt ligt het voor de hand dat bij beëindiging van het verbod de alcoholoverlast terugkeert, zo stelt de buurtregisseur. Bovendien ligt het in een gebied met veel toerisme en ligt het op een doorgangsroute voor uitgaanspubliek naar het Rembrandt- en Leidseplein. Dit vergroot het risico dat de locatie wordt gebruikt voor 'indrinken', wat tot overlast kan leiden.
- De buurtregisseur geeft bovendien aan dat het, indien dat nodig zou zijn, veel tijd kost om opnieuw een alcoholverbod bij het stadsdeelbestuur aan te vragen.
- De Food Plaza ligt aan de achterzijde van het Koninklijk Paleis op de Dam. Het gaat daarmee om een representatief gebied waar alcoholoverlast geen plaats mag hebben.

Samenvatting van de bevindingen in dit gebied

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen in dit gebied samengevat. Een toelichting op onderdelen volgt in hoofdstuk 4.

Tabel 3.2 samenvatting bevindingen in dit gebied

Food Plaza en omgeving	Score
Signalen van bewoners en ondernemers De alcoholoverlast wordt gemeld door bewoners en/of ondernemers.	-
Afname van de alcoholoverlast Het alcoholverbod draagt bij aan een afname van (of redelijkerwijs het voorkomen van) de alcoholoverlast.	+
Andere instrumenten Alle relevante maatregelen om alcoholoverlast tegen te gaan, zijn ingezet.	-
Gebiedskenmerken Er is op enigerlei wijze sprake van een kwetsbaar gebied.	+
Ongewenste neveneffecten Het alcoholverbod leidt zo min mogelijk tot ongewenste verplaatsingseffecten.	+
Overige argumenten Zijn er andere zwaarwegende argumenten om een alcoholverbod in te stellen of te continueren (b.v. wat is de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt)?	-

3.4 Leidseplein en omgeving

Gebiedsafbakening

Het alcoholverbod geldt sinds half mei 1999 op het Leidseplein, het Kleine Gartmanplantsoen en het Max Euweplein.

De overlastsituatie

Leidseplein en Kleine Gartmanplantsoen

Er is sprake van een groepje alcoholisten dat wordt aangetrokken door de reuring van het Leidseplein. Zij veroorzaken overlast door passanten lastig te vallen, de omgeving te vervuilen, te slapen op de bankjes en te bedelen in de buurt van de bankautomaten. Ondernemers die gevestigd zijn in de buurt van de bankjes waarop de alcoholisten zich ophouden, klagen over deze overlast. Klachten van bewoners komen minder vaak voor, omdat er weinig woningen zijn in die specifieke omgeving. In de eerste zeven maanden van 2011 maakten de straatcoaches die in het gebied actief zijn gemiddeld zes maal per maand specifiek melding van alcoholoverlast op het Kleine Gartmanplantsoen. De buurtregisseur geeft aan dat de overlastgevende groep beperkt van omvang is, doordat zij door het alcoholverbod geen kans zien zich grootschaliger te groeperen. Voor het alcoholverbod bestond de groep overlastveroorzakers uit ongeveer tien personen, nu uit maximaal drie. Daar komt bij dat de overlastveroorzakers nu hun drankgebruik proberen te verhullen en meer moeite doen dan voorheen om zich rustig te houden.

Max Euweplein

Het schaakbord op het Max Euweplein trekt, met name in het voorjaar en de zomer, meerdere fanatieke schakers aan. Een deel daarvan lijkt een alcohol-

probleem te hebben en veroorzaakt overlast die bestaat uit het lastigvallen van passanten, schreeuwen en onderlinge ruzies (al dan niet over het schaakspel). Zo nu en dan lopen volgens de buurtregisseur de gemoederen zo hoog op dat er geweld bij komt kijken. Bewoners en ondernemers klagen bij de politie over deze overlast. De groep alcoholisten op het Leidseplein en Kleine Gartmanplantsoen is een andere groep alcoholisten dan de bedoelde groep op het Max Euweplein. In de periode van eind 2010 tot eind juli 2011 maken de straatcoaches die in het gebied actief zijn ongeveer twee maal per maand specifiek melding van alcoholoverlast op het Max Euweplein.

Het Leidseplein en omgeving is een uitgaansgebied. Naast de uitgaansoverlast die daar bij komt kijken trekt het ook (in)drinkende jeugd. Zij veroorzaken weliswaar overlast, maar deze kan goed worden bestreden door hen te waarschuwen voor overtreding van het alcoholverbod.

De gebiedsbeheerder van de gemeente schetst een ander beeld van de overlastsituatie en stelt dat er op het Leidseplein in feite nauwelijks sprake is van alcoholoverlast door de doelgroepen alcoholisten. Er wordt erkend dat er voorheen wel degelijk sprake was van alcoholoverlast, maar door het inzetten van een zorggericht aanbod zijn de problemen verdwenen, zo stelt de gebiedsbeheerder. Er bereiken hem geen meldingen van buurtbewoners over deze vorm van alcoholoverlast. Overigens is er volgens de buurtregisseur wel degelijk sprake van alcoholoverlast veroorzaakt door uitgaanspubliek.

Handhaving van het alcoholverbod

De afgelopen jaren is er gemiddeld dertig maal per jaar geverbaliseerd voor overtreding van het alcoholverbod in het gebied. In 2010 ging het om 42 maal en in de eerste zes maanden van 2011 om 33 maal.

Parallel ingezette instrumenten

Het Leidseplein valt binnen een overlastgebied. Dit maakt het mogelijk overlastgevende personen voor 24 uur te verwijderen uit het gebied. De buurtregisseur geeft echter aan dat dit verwijderingsbevel niet ingezet kan worden voor alcoholoverlastveroorzakers, omdat alleen zwaardere delicten als geweld ten grondslag kunnen liggen aan het opleggen van een verwijderingsbevel. Andere maatregelen zijn de inzet van straatcoaches, cameratoezicht om overlastgevend gedrag te signaleren en afspraken met horecaondernemers over het deurbeleid en de organisatie van 'pub crawls'. Op het Leidseplein wordt (samen)gewerkt in het kader van de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan.

Het aanpakken van de alcoholoverlast op basis van handhaving op hinderlijk drankgebruik wordt door de buurtregisseur ingewikkelder genoemd dan handhaving van het alcoholverbod. Voor het verbaliseren op hinderlijk drankgebruik moet meer geconstateerd worden en dat vergt toezichtcapaciteit. Dit komt in de knel met de aanpak van andere prioriteiten in het gebied.

Onderbouwing/legitimatatie van het alcoholverbod

De buurtregisseur acht het wenselijk dat het alcoholverbod op het Leidseplein en omgeving wordt gecontinueerd. De argumenten daarvoor zijn als volgt:

- Er is nog steeds sprake van alcoholoverlast in het gebied.
- Het alcoholverbod maakt het mogelijk preventief op te treden, dus nog voordat het alcoholgebruik leidt tot overlast of erger.

Ook wordt door de buurtregisseur gepleit voor een alcoholverbod in de Korte en Lange Leidsedwarsstraat. Dit komt niet voort uit overlast door specifieke rondhangende doelgroepen, maar uit de wens om een instrument te hebben waarmee de openbare orde kan worden gehandhaafd. De buurtregisseur geeft aan dat het op uitgaansavonden zeer druk is in de straten en personen met flessen alcohol over straat gaan. Buiten dat dit alcoholoverlast veroorzaakt, levert met name het (van huis meegebrachte) glaswerk naar zeggen van de buurtregisseur gevaar op omdat dit gebruikt kan worden als wapen. Met het alcoholverbod heeft de politie een instrument in handen om het meedragen van dit glaswerk tegen te gaan.

De gebiedsbeheerder van het stadsdeel Centrum verschilt van mening als het gaat om het alcoholverbod. Hij stelt dat het alcoholverbod in feite buitenproportioneel is in vergelijking met de alcoholoverlast die zich voordoet. Er is weliswaar sprake van overlast die gepaard gaat met de uitgaansfunctie van het gebied maar, zo stelt de gebiedsbeheerder, er zijn geen groepen alcoholisten meer. Daarmee ontbreekt de legitimatie voor het alcoholverbod en zal het beëindigd moeten worden. Het alcoholverbod zou niet gecontinueerd moeten worden, omdat het louter een mogelijkheid biedt de eenvoudig op te treden, zo stelt hij.

Samenvatting van de bevindingen in dit gebied

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen in dit gebied samengevat. Een toelichting op onderdelen volgt in hoofdstuk 4.

Tabel 3.3 Samenvatting bevindingen in dit gebied

Leidseplein en omgeving	Score
Signalen van bewoners en ondernemers De alcoholoverlast wordt gemeld door bewoners en/of ondernemers.	+
Afname van de alcoholoverlast Het alcoholverbod draagt bij aan een afname van (of redelijkerwijs het voorkomen van) de alcoholoverlast.	+
Andere instrumenten Alle relevante maatregelen om alcoholoverlast tegen te gaan, zijn ingezet.	+
Gebiedskenmerken Er is op enigerlei wijze sprake van een kwetsbaar gebied.	+
Ongewenste neveneffecten Het alcoholverbod leidt zo min mogelijk tot ongewenste verplaatsingseffecten.	+
Overige argumenten Zijn er andere zwaarwegende argumenten om een alcoholverbod in te stellen of te continueren (b.v. wat is de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt)?	-

3.5 Stopera en omgeving

Gebiedsafbakening

Het alcoholverbod geldt in het gebied dat bestaat uit het Waterlooplein, zowel marktzijde als de zijde gelegen tussen Blauwbrug en Mr. Visserplein en Houtkopersdwarsstraat en het daarop aansluitend gebied dat wordt begrensd door water van de Amstel en de Zwanenburgwal (midden water), met inbegrip van de openbare, voor publiek toegankelijke plaatsen van het Stadhuis-Muziektheatercomplex. Daarnaast gaat het om de Jodenbreestraat tot aan de Sint Antoniesbreestraat, met inbegrip van Sint Antoniessluis en het gedeelte Zwanenburgwal tot aan de Raamgracht en de Raamgracht vanaf de hoek met de Zwanenburgwal tot en met huisnummer 43.

De overlastsituatie

Het alcoholverbod Stopera en omgeving is ingesteld nadat er sprake was van overlast door alcoholisten in de omgeving van de supermarkt op de Jodenbreestraat. Deze overlast verspreidde zich over het Waterlooplein tot in het binnenterrein van de Stopera. Na het instellen van het alcoholverbod is de overlast van alcoholisten in het gebied volgens de buurtregisseur nagenoeg verdwenen, maar verplaatst naar het Hortusplantsoen en het Wertheimpark. Ook de gebiedsbeheerder van het Waterlooplein en omgeving stelt geen alcoholoverlast te constateren en geen signalen van alcoholoverlast van bewoners te ontvangen.

Daarnaast is er volgens de buurtregisseur sinds 2006 sprake van alcoholoverlast door indrinkende jongeren (20 jaar en ouder) op de bankjes aan de Amstel bij de Blauwbrug en verder in het gebied rond het Mr. Visserplein,

Nieuwe Herengracht, Muiderstraat en omgeving. Dit gebied valt buiten het werkingsgebied van het alcoholverbod. Zoals de buurtregisseur aangeeft, heeft dit gebied een aantrekkingskracht op indrinkers door de combinatie van de metroverbinding, de nabijheid van een avondwinkel waar alcohol gekocht kan worden en het Rembrandtplein. De overlast manifesteert zich in schreeuwen, het lastigvallen van omwonenden en passanten, wildplassen en vervuiling van het gebied. Met name de bewoners aan het bedoelde stuk van de Amstel hebben eerder en met name recent zeer vaak melding gemaakt bij de gemeente en politie van deze overlast.

Handhaving van het alcoholverbod

In 2010 is in het gebied in totaal 124 maal geverbaliseerd voor overtreding van het alcoholverbod en in de eerste zes maanden van 2011 in totaal 40 maal. De afgelopen jaren is het aantal uitgeschreven verbalen voor overtreding van het alcoholverbod gedaald van 178 in 2007 tot 124 in 2010 (dit is een daling van 30%). De buurtregisseur geeft aan dat er op dit moment actief wordt geverbaliseerd op overtreding van het alcoholverbod en er geen waarschuwingen worden uitgedeeld.

Naast de uitgeschreven bekeuringen voor het overtreden van het alcoholverbod wordt er op jaarbasis ongeveer eenmaal geverbaliseerd voor hinderlijk drankgebruik.

Parallel ingezette instrumenten

Er is geen sprake van parallel ingezette instrumenten om de alcoholoverlast tegen te gaan buiten het onderhouden van contacten met alcoholverkopende ondernemers in het gebied. Contacten met bewoners en ondernemers, gericht op het signaleren van alcoholoverlast, vindt plaats via schouwgroepen en het overleg Nieuwmarktbuurt.

Er zijn vanuit de politie diverse acties geïnitieerd om de alcoholoverlast door de buiten het alcoholverbodgebied indrinkende jongeren een halt toe te roepen. Deze acties betroffen een aandachtsvestiging tijdens de dagelijkse briefing van de agenten die de straat opgaan, het opvolgen van alle meldingen van alcoholoverlast door buurtbewoners en een intensieve aanwezigheid in het gebied buiten de meldingen om. Er wordt geverbaliseerd wanneer dat nodig is. De buurtregisseur geeft aan dat de groep(en) wisselen in samenstelling en aanwezigheid en het daarom moeilijk is ze te monitoren zoals dat bij andere groepen gebeurt. Wel zijn er straatcoaches actief in het gebied en wordt datgeen zij signaleren actief gedeeld met de politie.

Onderbouwing/legitimatie van het alcoholverbod

Het alcoholverbod Stopera en omgeving moet volgens de buurtregisseur en gebiedsbeheerder gehandhaafd blijven. Daarvoor worden de volgende argumenten aangedragen:

- De kans dat de groep alcoholisten die zich nu ophoudt rond het Hortusplantsoen en het Wertheimpark zich weer verplaatst naar de Stopera en omgeving wordt reëel geacht. Daarnaast schat de politie in dat de

overlastgevende groep dan groter zal worden wegens de goede bereikbaarheid van het gebied met de metroverbinding.

- De Stopera heeft een representatieve functie en aanwezigheid van overlastveroorzakende alcoholisten is daarom niet gewenst.
- Het alcoholverbod kan een preventieve werking hebben. Continuering van het verbod is daarom gewenst om alcoholoverlast te voorkomen.
- Het stadsdeel geeft aan dat de voorgenomen herinrichting van het gebied een zekere mate van kwetsbaarheid met zich meebrengt. Er zijn verschillende bijeenkomsten geweest om de visie omtrent het Waterlooplein te bespreken en er zijn plannen gemaakt om de omgeving in opzichten te verbeteren. Bijvoorbeeld waar het gaat om het aanpassen van de openbare ruimte. Samen met de notie dat er in omliggende gebieden nog wel sprake is van alcoholoverlast maakt dat het voor het stadsdeel op dit moment niet opportuun is om het verbod op te heffen.

Daarnaast pleit de buurtregisseur voor een uitbreiding van het geldende alcoholverbodsgebied met de buurt die bekend staat als 'De Halve Wereld'. Dit gebied wordt begrensd door het Waterlooplein en Jodenbreestraat aan westelijke kant, de Weesperstraat aan Noordelijke kant en Nieuwe Herengracht aan oostelijke-zuidelijke kant, met inbegrip van het weggedeelte Amstel tussen Blauwbrug en Nieuwe Herengracht. Daarvoor worden de volgende argumenten aangedragen:

- De alcoholoverlast bestaat al enige jaren, neemt toe en buurtbewoners ervaren de situatie nu als onleefbaar.
- Andere maatregelen om de alcoholoverlast van indrinkende jongeren in dit gebied tegen te gaan, blijken niet toereikend te zijn geweest.

Samenvatting van de bevindingen in dit gebied

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen in dit gebied samengevat. Een toelichting op onderdelen volgt in hoofdstuk 4. Let op: deze tabel heeft alleen betrekking op de bevindingen voor het gebied waar op dit moment een alcoholverbod geldt.

Tabel 3.4 Samenvatting bevindingen in dit gebied

Stopera en omgeving	Score
Signalen van bewoners en ondernemers De alcoholoverlast wordt gemeld door bewoners en/of ondernemers.	-
Afname van de alcoholoverlast Het alcoholverbod draagt bij aan een afname van (of redelijkerwijs het voorkomen van) de alcoholoverlast.	+
Andere instrumenten Alle relevante maatregelen om alcoholoverlast tegen te gaan, zijn ingezet.	-
Gebiedskenmerken Er is op enigerlei wijze sprake van een kwetsbaar gebied.	+
Ongewenste neveneffecten Het alcoholverbod leidt zo min mogelijk tot ongewenste verplaatsingseffecten.	-
Overige argumenten Zijn er andere zwaarwegende argumenten om een alcoholverbod in te stellen of te continueren (b.v. wat is de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt)?	+

3.6 Frederiksplein

Gebiedsafbakening

Het gebied betreft de delen van het Frederiksplein, rond de fontein en de kinderspeelplaats, dat wil zeggen het Frederiksplein ten oosten van de verbindingsweg tussen Westeinde en Utrechtsestraat.

De overlastsituatie

Zoals ook blijkt uit de eerdere evaluaties van het alcoholverbod op het Frederiksplein veroorzaakten alcoholisten en zwervers overlast in het oostelijk gedeelte van het Frederiksplein. Deze overlast manifesteerde zich in een combinatie van onfatsoenlijk en agressief gedrag. In de evaluatie van 2010 bleek echter dat er in de voorgaande jaren nauwelijks sprake was van alcoholoverlast en dat de politie dit toeschreef aan de handhaving van het alcoholverbod.

Ook medio 2011 geeft de politie aan dat er in het geheel geen sprake meer is van alcoholoverlast in het oostelijk deel van het Frederiksplein. Aanvankelijk bleek de alcoholoverlast zich in grotere mate in het westelijke deel van het plein, waar geen verbod geldt, voor te doen, maar na enkele fysieke aanpassingen verdween ook daar de overlast. Deze overlast in het westelijk gedeelte van het plantsoen van het Frederiksplein bestond met name uit wildplassen en vervuiling.

In de voorbereiding van de komst van een supermarkt aan het Frederiksplein bestonden er grote zorgen dat de alcoholoverlast zou terugkeren, maar ook dat is volgens de buurtregisseur niet gebleken. Afspraken over het niet

verkopen van goedkope biermerken, in combinatie met het alcoholverbod, hebben daar volgens hem aan bijgedragen. Bijkomstigheid is de (tijdelijke) sluiting van een opvanglocatie van verslaafden in de buurt waardoor minder mensen uit deze doelgroep in de buurt aanwezig zijn.

Uit de contacten die de buurtregisseur met omwonenden en ondernemers heeft, blijkt dat ook zij erg positief zijn over de huidige situatie op het Frederiksplein: de overlast is verdwenen.

Handhaving van het alcoholverbod

In 2007 is er éénmaal en in 2008 twaalfmaal geverbaliseerd voor overtreding van het alcoholverbod. Na 2008 is er één proces-verbaal uitgedeeld (2011). Er is in de periode 2007 – medio 2011 niet geverbaliseerd voor hinderlijk drankgebruik.

Parallel ingezette instrumenten

Zoals eerder vermeld zijn er afspraken met de supermarkt aan het Frederiksplein over het niet verkopen van goedkope biermerken. Dit draagt volgens de buurtregisseur bij aan het onaantrekkelijk maken van het Frederiksplein voor alcoholoverlast veroorzakende groepen. Daarnaast stelt de buurtregisseur dat er samengewerkt wordt met zorgverleners om alcoholverslaafden structureel te helpen met hun verslaving en wordt er bekeken of het mogelijk is om in het centrum van Amsterdam een gedoogplek te creëren waar alcoholverslaafden alcohol kunnen nuttigen. Tot slot zijn er door de gemeente diverse fysieke aanpassingen in het gebied doorgevoerd die volgens de buurtregisseur hebben bijgedragen aan het verdwijnen van de alcoholoverlast in het westelijk deel van het gebied. Te denken valt dan aan het snoeien van bosschages, zodat het minder goed mogelijk is je aan het zicht te onttrekken, het structureel schoon houden van het gebied en het verbeteren van de verlichting.

Onderbouwing/legitimatie van het alcoholverbod

Tijdens de eerdere evaluaties van het alcoholverbod in dit gebied heeft de politie de wens uitgesproken om het alcoholverbod in het gebied te handhaven. Het argument daarvoor was dat er voorkomen moet worden dat er alcoholoverlast ontstaat in het gebied rondom de school. Ook in deze evaluatie geeft de buurtregisseur hetzelfde argument. Bovendien zijn politie en omwonenden tevreden over de huidige situatie, willen deze behouden en vragen zich af of de alcoholoverlast niet toeneemt wanneer het alcoholverbod wordt afgeschaft. Tegelijkertijd erkent de buurtregisseur dat de huidige overlastsituatie op het Frederiksplein niet zodanig is dat een alcoholverbod op dit moment nodig is.

Samenvatting van de bevindingen in dit gebied

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen in dit gebied samengevat. Een toelichting op onderdelen volgt in hoofdstuk 4.

Tabel 3.5 Samenvatting bevindingen in dit gebied

Frederiksplein	Score
Signalen van bewoners en ondernemers De alcoholoverlast wordt gemeld door bewoners en/of ondernemers.	-
Afname van de alcoholoverlast Het alcoholverbod draagt bij aan een afname van (of redelijkerwijs het voorkomen van) de alcoholoverlast.	-
Andere instrumenten Alle relevante maatregelen om alcoholoverlast tegen te gaan, zijn ingezet.	+
Gebiedskenmerken Er is op enigerlei wijze sprake van een kwetsbaar gebied.	-
Ongewenste neveneffecten Het alcoholverbod leidt zo min mogelijk tot ongewenste verplaatsingseffecten.	+
Overige argumenten Zijn er andere zwaarwegende argumenten om een alcoholverbod in te stellen of te continueren (b.v. wat is de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt)?	-

3.7 Siebbeleshof, Zuiderkerkhof en Pentagon

Gebiedsafbakening

Het alcoholverbod geldt in de Siebbeleshof, het Zuiderkerkhof, het Pentagon en de steiger aan de Zwanenburgwal tegenover de huisnummers 8 tot en met 50.

Het alcoholverbod in dit gebied is geldig vanaf 5 augustus 2009. Bij wijze van experiment gold het verbod in eerste instantie alleen tussen 20.00 en 08.00. Na de constatering dat de alcoholoverlast zich vaker overdag ging voordoen, is besloten het alcoholverbod vanaf 5 augustus 2010 24 uur per dag te laten gelden.

De overlastsituatie

De overlastsituatie bestaat met name uit geluidsoverlast van schreeuwende jongeren ('s nachts) en alcoholisten (overdag) in de binnentuinen van Siebbeleshof en Zuiderkerkhof, wildplassen, het intimideren van bewoners en het achterlaten van rotzooi. Ook bij de steiger aan de Zwanenburgwal wordt erg veel rotzooi door deze doelgroepen achtergelaten. Het alcoholverbod geldt ook op het Pentagon, doordat de overlastveroorzakende daar naartoe zouden vertrekken als er op die specifieke plek geen alcoholverbod zou gelden, stelt de buurtregisseur.

In mei 2010 is 116 bewoners van het gebied gevraagd naar hun ervaringen met de alcoholoverlast en het alcoholverbod. Daaruit bleek dat ongeveer twee derde van de bewoners in mindere of meerdere mate (alcohol)overlast ervaart. In het gebied zijn straatcoaches actief. Zij constateren gemiddeld vijfmaal per maand alcoholoverlast in het gebied (zie ook tabel B3.3 in bijlage 3). In de peiling van begin mei 2010 (dus toen het verbod alleen nog tussen 20.00 en 08.00 gold) is de bewoners die bekend waren met het alcoholverbod gevraagd of de overlastsituatie sinds het instellen van het alcoholverbod is veranderd. Daar bestond geen eenduidig oordeel over: 40 tot 50 procent van de bewoners ervaart dat de (alcohol)overlast gelijk is gebleven en 30 tot 40 procent geeft aan dat deze is afgenomen. Verder werd geconcludeerd dat een meer zichtbare handhaving en controle volgens de bewoners wenselijk is.

De buurtregisseur geeft aan dat de alcoholoverlast sinds het alcoholverbod is afgenomen. Er worden minder groepen jeugdigen en alcoholisten gesignaleerd en als zij wel worden gesignaleerd, dan zijn zij kleiner qua omvang en zorgen daardoor ook voor minder (geluids)overlast. Met name het verbaliseren, en dus het treffen in de portemonnee van de jeugdigen, blijkt volgens de buurtregisseur te werken. Ook komen er minder overlastmeldingen van buurtbewoners binnen bij de politie en wordt het gebied minder vervuild.

Een jeugdgroep uit Amsterdam-Zuidoost kwam volgens de buurtregisseur veelvuldig naar de Siebbeleshof om daar alcohol te drinken. Zij worden niet meer gesignaleerd op de Siebbeleshof of het Zuiderkerkhof. Er lijkt volgens de buurtregisseur slechts deels sprake te zijn van verplaatsingseffecten. Het zou kunnen dat de jongeren deels in de buurt van de Blauwbrug zijn neergestreken, maar de aanname is ook dat de jeugd niet langer in het centrum indrinkt. De alcoholisten lijken zich naar hun eerdere verblijfplek, het Hortusplantsoen en omgeving, te hebben verplaatst.

Handhaving van het alcoholverbod

In 2010 zijn er door de politie 106 bekeuringen uitgedeeld voor overtreding van het alcoholverbod en in de eerste zes maanden van 2011 53. Daarnaast is in 2010 eenmaal geverbaliseerd voor hinderlijk drankgebruik. De buurtregisseur geeft aan dat er intensief wordt gehandhaafd en er daardoor relatief veel verbalen worden uitgeschreven. Dit heeft, zoals gezegd, geleid tot een daling van de overlast. De Dienst Stadstoezicht heeft in 2010 tweemaal en in de eerste acht maanden van 2011 in totaal acht keer geverbaliseerd voor overtreding van het alcoholverbod.

Parallel ingezette instrumenten

De politie stelt dat het gebied vaker dan voorheen wordt gereinigd, er straatcoaches actief zijn in het gebied, er huisbezoeken plaatsvinden bij de overlastgevendende jeugd en dat alcoholisten worden opgevangen in een dagopvang. Aanvullend geeft het stadsdeel aan dat er enkele aanpassingen in de openbare ruimte zijn gerealiseerd.

Onderbouwing/legitimatie van het alcoholverbod

Het alcoholverbod dient volgens de buurtregisseur te worden gehandhaafd. De argumenten daarvoor zijn dat het een middel is om repressief op te treden en dat de kans bestaat dat de alcoholoverlast terugkeert wanneer het verbod wordt opgeheven. De geïntensiveerde handhaving van het alcoholverbod leidt ertoe dat er meer verbalen worden uitgeschreven, maar dat de overlast daalt. Belangrijk is volgens de buurtregisseur dat de handhaving (voldoende politie-inzet) wordt gewaarborgd en dat ook de parallel ingezette instrumenten worden gecontinueerd. Deze combinatie van maatregelen vormt een effectieve aanpak van de alcoholoverlast.

Samenvatting van de bevindingen in dit gebied

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen in dit gebied samengevat. Een toelichting op onderdelen volgt in hoofdstuk 4.

Tabel 3.6 Samenvatting bevindingen in dit gebied

Siebbeleshof, Zuiderkerkhof en Pentagon	Score
Signalen van bewoners en ondernemers De alcoholoverlast wordt gemeld door bewoners en/of ondernemers.	+
Afname van de alcoholoverlast Het alcoholverbod draagt bij aan een afname van (of redelijkerwijs het voorkomen van) de alcoholoverlast.	+
Andere instrumenten Alle relevante maatregelen om alcoholoverlast tegen te gaan, zijn ingezet.	+
Gebiedskenmerken Er is op enigerlei wijze sprake van een kwetsbaar gebied.	+
Ongewenste neveneffecten Het alcoholverbod leidt zo min mogelijk tot ongewenste verplaatsingseffecten.	-
Overige argumenten Zijn er andere zwaarwegende argumenten om een alcoholverbod in te stellen of te continueren (b.v. wat is de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt)?	-

3.8 Korte Prinsengracht en omgeving

Het alcoholverbod geldt sinds augustus 2010 op de Korte Prinsengracht inclusief de bankjes op de Brouwersgracht en de spoorwegonderdoorgang, de Hollandse Tuin, de steiger en weggedeelte aan de Brouwersgracht tegenover nummer 58 en het weggedeelte aan de Singel tegenover nummer 14. Eerder, in de periode van 1 maart 2000 tot en met 1 mei 2009 viel (een deel) van het gebied binnen het alcoholverbod van de Haarlemmerbuurt (zie paragraaf 3.9).

De overlastsituatie

De overlastsituatie op de Korte Prinsengracht en omgeving is volgens

bewoners, ondernemers en politie op dit moment acceptabel dan wel beheersbaar en dat wordt toegeschreven aan het huidige geldende alcoholverbod. Daarvoor, in de periode mei 2009 tot augustus 2010, was er in veel ernstigere mate sprake van alcoholoverlast. Bij goede weersomstandigheden waren er dagelijks (zeer) grote groepen alcoholdrinkers die tegen woningen urineerden, schreeuwden en mensen lastig vielen. Enkele bewoners voelden zich niet veilig en durfden deze groepen niet aan te spreken of te passeren. Dit maakte de buurt volgens de bewoners een stuk minder leefbaar. Deze grote groepen alcoholdrinkers komen nu niet meer voor. Er zijn weliswaar signalen dat zij zich hebben verplaatst naar het Westerpark, maar de buurtregisseur geeft aan dat ongeveer twee derde van de groep zich helemaal niet meer vertoont. Dit wordt onder meer toegeschreven aan de persoonsgerichte aanpak vanuit de Ketenunit. In de buurt van het weggedeelte Hollandse Tuin was eveneens sprake van overlast, maar deze was anders van aard. Daar bleken veel alcoholisten te overnachten in de openbare ruimte.

Handhaving van het alcoholverbod

De bewoners zijn volgens de gesproken bewoner positief over de handhaving van het alcoholverbod door de politie. Zij zijn geregeld zichtbaar in het gebied. Uit het cijfermateriaal blijkt dat er in 2010 42 maal door de politie is geverbaliseerd voor overtreding van het alcoholverbod en in de eerste zes maanden van 2011 ook 42 maal. De politie geeft aan dat naar schatting negentig procent van de verbalen die geschreven worden op overtreding van het alcoholverbod betrekking heeft op de Korte Prinsengracht. De overige tien procent heeft betrekking op de meer specifieke locaties die vallen onder het werkingsgebied van dit alcoholverbod (Hollandse Tuin, Brouwersgracht et cetera).

Dit alcoholverbodgebied valt in een van de drie gebieden in het centrum waar de Vliegende Brigade van Dienst Stadtoezicht actief is. Zij hebben in de eerste acht maanden van 2011 in totaal twaalf maal geverbaliseerd voor overtreding van het alcoholverbod in het gebied Korte Prinsengracht en omgeving.

Parallel ingezette instrumenten

Naast handhaving op het alcoholverbod wordt er gewerkt met het stapelen van verbalen, de persoonsgerichte aanpak vanuit het veiligheidshuis en het inzetten van zorg/hulpverlening al dan niet via wasstraten. Tevens zijn er afspraken met de plaatselijke supermarkt over het niet verkopen van de goedkoopste biermerken.

Onderbouwing/legitimatie van het alcoholverbod

De gesproken personen pleiten voor handhaving van het huidige geldende alcoholverbod. Daarvoor worden de volgende argumenten gegeven:

- De periode waarin het alcoholverbod niet gold op de Korte Prinsengracht en omgeving is een leerperiode geweest. Al snel bleek dat de overlast in ernstige mate terugkeerde. Het ligt voor de hand dat dit nogmaals zou gebeuren wanneer het alcoholverbod zou worden afgeschaft.

- Er vertoont zich sinds kort een nieuwe doelgroep (personen uit Oost-Europa) in het gebied die onder andere diefstallen pleegt bij de supermarkt. De bewoners van de Korte Prinsengracht en omgeving vrezen dat zij een nieuwe groep overlastveroorzakers worden in het gebied wanneer het alcoholverbod zou worden opgeheven. De buurtregisseur geeft daarbij aanvullend aan dat hij signaleert dat het aantal diefstallen bij de supermarkt, het aantal overlastmeldingen van buurtbewoners en het aantal overtredingen van het alcoholverbod in grote mate gelijk opgaan.
- Buurtbewoners zijn in grote meerderheid erg tevreden over de huidige situatie en accepteren dat daarbij het alcoholverbod ingezet moet worden. Volgens de gesproken buurtbewoner is er slechts een enkele bewoner tegen het alcoholverbod in het gebied.

Samenvatting van de bevindingen in dit gebied

In onderstaande tabel zijn de bevindingen in dit gebied samengevat. Een toelichting op onderdelen volgt in hoofdstuk 4.

Tabel 3.7 Samenvatting bevindingen in dit gebied

Korte Prinsengracht en omgeving	Score
Signalen van bewoners en ondernemers De alcoholoverlast wordt gemeld door bewoners en/of ondernemers.	+
Afname van de alcoholoverlast Het alcoholverbod draagt bij aan een afname van (of redelijkerwijs het voorkomen van) de alcoholoverlast.	+
Andere instrumenten Alle relevante maatregelen om alcoholoverlast tegen te gaan, zijn ingezet.	+
Gebiedskenmerken Er is op enigerlei wijze sprake van een kwetsbaar gebied.	-
Ongewenste neveneffecten Het alcoholverbod leidt zo min mogelijk tot ongewenste verplaatsingseffecten.	+
Overige argumenten Zijn er andere zwaarwegende argumenten om een alcoholverbod in te stellen of te continueren (b.v. wat is de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt)?	+

3.9 Haarlemmerbuurt (beëindigd in 2009)

Het alcoholverbod in de Haarlemmerbuurt gold van 1 maart 2000 tot en met 1 mei 2009. Het gold in grote lijnen in het gebied rondom de Haarlemmerstraat en Haarlemmerdijk. Specifiek ging het om de Haarlemmerstraat, de Singel (inclusief het bruggedeelte Haarlemmersluis) tussen Droogbak en de Brouwersgracht, de Droogbak, de Haarlemmer Houttuinen tussen Droogbak en de Korte Prinsengracht, de Nieuwe Westerdokstraat, de Herenmarkt

(inclusief aanlegsteiger in de Brouwersgracht), de Korte Prinsengracht (inclusief bruggedeelte de Eenhoornsluis) de Haarlemmerdijk en het Haarlemmerplein.

Sinds augustus 2010 is er een nieuw alcoholverbod ingesteld op de Korte Prinsengracht en omgeving. Deels viel dit gebied ook binnen het eerdere werkingsgebied van de Haarlemmerbuurt. De overlastsituatie op de Korte Prinsengracht is specifiek aan bod gekomen in paragraaf 3.8 en wordt hier buiten beschouwing gelaten.

De overlastsituatie

Uit de eerdere evaluaties van het alcoholverbod in dit gebied blijkt dat de overlast bestond uit schreeuwen, wildplassen, vervuiling en het aanspreken van passanten. Deze overlast werd met name veroorzaakt door (groepen) alcoholisten. Overlast van (indrinkende) jeugdigen kwam minder voor, omdat de horeca in het gebied zich niet op deze doelgroep richt. In 2008 werd geconstateerd dat de overlast zich nog maar in geringe mate voordeed en vervolgens is besloten het alcoholverbod op te heffen. De buurtregisseur geeft aan dat sindsdien de overlast in het gebied rond de Korte Prinsengracht snel en ernstig toenam (zie ook paragraaf 3.8). Op de Haarlemmerdijk, Haarlemmerplein, Haarlemmerstraat en de omliggende straten is de overlast miniem gebleven en er komen geen klachten van omwonenden bij de politie binnen. De buurtregisseur spreekt van een toegenomen leefbaarheid in de buurt in vergelijking met voorgaande jaren. Dat is af te leiden uit signalen van bewoners en passanten die nu veel meer dan voorheen de tijd nemen om rustig op bankjes te genieten van de omgeving.

In 2010 ontving de politie 45 meldingen van drugs- en drankoverlast in het gebied Haarlemmerdijk en 19 voor de Haarlemmerstraatbuurt (in totaal gaat het dus om 64 meldingen). De eerste acht maanden van 2011 ontving de politie in totaal 39 meldingen van drugs- en drankoverlast. Dit gebied is echter groter dan het gebied Haarlemmerbuurt waar voorheen een alcoholverbod gold en het genoemde aantal meldingen is tevens inclusief de meldingen die over de Korte Prinsengracht binnenkomen. Daarnaast kunnen de meldingen ook betrekking hebben op personen die overlast veroorzaken bij het verlaten van horecagelegenheden en naar huis trekken. Voor die doelgroep is het alcoholverbod niet specifiek bedoeld.

Handhaving van het alcoholverbod

In 2007 en 2008 werden jaarlijks ongeveer negentig bekeuringen voor overtreding van het alcoholverbod in dit gebied (exclusief korte Prinsengracht) geschreven. In 2009 zijn er 79 bekeuringen geschreven. Verbalisering voor hinderlijk drankgebruik heeft zich in 2010 en de eerste drie maanden van 2011 niet voorgedaan. De buurtregisseur geeft aan dat het in de praktijk ook veel moeilijker is om te verbaliseren voor hinderlijk drankgebruik dan voor het alcoholverbod, omdat er dan geconstateerd moet worden dat de betreffende persoon én alcohol nuttigt én overlast veroorzaakt.

Onderbouwing/legitimatie van het alcoholverbod

Uit de evaluatie van het alcoholverbod in 2008 bleek dat meningen over de wenselijkheid van het alcoholverbod in de Haarlemmerbuurt uiteen liepen. De straatmanager vond het weinig toevoegen aan de situatie in het gebied: de buurt is de afgelopen jaren sterk vooruit gegaan en er heerst meer sociale controle. Bovendien zou een alcoholverbod een negatieve associatie voor het gebied oproepen. De politie vond het alcoholverbod in de Haarlemmerbuurt echter een nuttig instrument. Argumenten daarvoor bleken niet uit de rapportage. Tegelijkertijd bleek dat de toepassing van andere maatregelen (waaronder afspraken over met de lokale supermarkt over het niet verkopen van goedkoop bier) een dusdanig effect hadden dat het alcoholverbod minder noodzakelijk was. Aangezien de overlast in de Haarlemmerbuurt ook nu beheersbaar is, ziet de buurtregisseur geen aanleiding om het alcoholverbod opnieuw in te stellen (met uitzondering van de Korte Prinsengracht, zie paragraaf 3.8).

Samenvatting van de bevindingen in dit gebied

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen in dit gebied samengevat. Een toelichting op onderdelen volgt in hoofdstuk 4.

Tabel 3.8 Samenvatting bevindingen in dit gebied

Haarlemmerbuurt (beëindigd in 2009)	Score
Signalen van bewoners en ondernemers De alcoholoverlast wordt gemeld door bewoners en/of ondernemers.	-
Afname van de alcoholoverlast Het alcoholverbod draagt bij aan een afname van (of redelijkerwijs het voorkomen van) de alcoholoverlast.	n.v.t.
Andere instrumenten Alle relevante maatregelen om alcoholoverlast tegen te gaan, zijn ingezet.	n.v.t.
Gebiedskenmerken Er is op enigerlei wijze sprake van een kwetsbaar gebied.	-
Ongewenste neveneffecten Het alcoholverbod leidt zo min mogelijk tot ongewenste verplaatsingseffecten.	n.v.t.
Overige argumenten Zijn er andere zwaarwegende argumenten om een alcoholverbod in te stellen of te continueren (b.v. wat is de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt)?	-

3.10 Koningsplein (beëindigd in 2010)¹

Het alcoholverbod op het Koningsplein is eind 2002 ingesteld en 1 mei 2010 beëindigd. Het gold op het Koningsplein, vanaf het water aan de Herengracht, met inbegrip van de Heiligewegsluis, en vanaf daar de Singel, oneven zijde, van huisnummer 425 tot en met 439.

De overlastsituatie

Het Koningsplein ligt op een doorgangsroute van de Kalverstraat naar de Leidestraat. Op het plein zijn enkele bankjes geplaatst en is een supermarkt gevestigd. Deze omstandigheden maken het plein ook aantrekkelijk voor zwervers en alcoholisten die op hun beurt mensen lastigvallen, bedelen, schreeuwen en het plein vervuilen. In de evaluatie van 2010 bleek echter dat de alcoholoverlast geen probleem meer vormde en is besloten het alcoholverbod op te heffen. Uit de bij ons beschikbare informatie blijkt dat ook medio 2011 er niet langer sprake is van hardnekkige alcoholoverlast. De gebiedsbeheerder geeft aan dat er zo nu en dan een alcoholist wordt gesignaleerd op het plein maar, dat deze indien nodig eenvoudig kan worden weggestuurd door de politie of handhavers.

Handhaving van het alcoholverbod

Tot 2010 werden er op jaarbasis gemiddeld iets meer dan vijftig processen-verbaal voor overtreding van het alcoholverbod geschreven. Tot 1 mei 2010 werden er 25 bekeuringen uitgedeeld voor overtreding van het alcoholverbod en daarnaast is er eenmaal geverbaliseerd voor hinderlijk drankgebruik. Na afschaffing van het alcoholverbod is er maximaal één keer geverbaliseerd voor hinderlijk drankgebruik op het Koningsplein.

Onderbouwing/legitimatie van het alcoholverbod

De alcoholoverlastsituatie in het gebied is op dit moment niet dusdanig dat er gesproken kan worden van hardnekkige overlast. Daarom is een alcoholverbod op dit moment niet proportioneel, zo stelt de gebiedsbeheerder.

Samenvatting van de bevindingen in dit gebied

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen in dit gebied samengevat. Een toelichting op onderdelen volgt in hoofdstuk 4.

¹ Helaas is het niet mogelijk gebleken een buurtregisseur te spreken over de huidige situatie op het Koningsplein. De informatie in deze paragraaf is dan ook niet onderbouwd met informatie van de buurtregisseur persoonlijk, maar wel met informatie afkomstig uit de eerdere evaluaties, een interview met de gebiedsbeheerder en cijfermateriaal en rapportages.

Tabel 3.9 Samenvatting bevindingen in dit gebied

Koningsplein	Score
Signalen van bewoners en ondernemers De alcoholoverlast wordt gemeld door bewoners en/of ondernemers.	-
Afname van de alcoholoverlast Het alcoholverbod draagt bij aan een afname van (of redelijkerwijs het voorkomen van) de alcoholoverlast.	n.v.t.
Andere instrumenten Alle relevante maatregelen om alcoholoverlast tegen te gaan, zijn ingezet.	n.v.t.
Gebiedskenmerken Er is op enigerlei wijze sprake van een kwetsbaar gebied.	-
Ongewenste neveneffecten Het alcoholverbod leidt zo min mogelijk tot ongewenste verplaatsingseffecten.	n.v.t.
Overige argumenten Zijn er andere zwaarwegende argumenten om een alcoholverbod in te stellen of te continueren (b.v. wat is de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt)?	-

3.11 Eerste Weteringplantsoen (beëindigd in 2009)

Gebiedsafbakening

Het alcoholverbod gold bij het (weggedeelte) Eerste Weteringplantsoen. Het alcoholverbod op het Eerste Weteringplantsoen gold van 2 april 2002 tot 1 mei 2009.

De overlastsituatie

Uit de eerdere evaluaties van het alcoholverbod in het centrum van Amsterdam bleek dat er in feite nauwelijks sprake was van alcoholoverlast op het Eerste Weteringplantsoen. Dit vormde de aanleiding om het alcoholverbod in dit gebied per 1 mei 2009 te beëindigen. De buurtregisseur geeft aan dat de alcoholoverlast daarna snel terugkeerde en de politie ook weer meer meldingen van alcoholoverlast van bewoners ontving. De overlast werd veroorzaakt door een beperkte groep daklozen en bestond uit wildplassen en het lastigvallen van passanten. Deze groep overlastveroorzakers is nu vertrokken omdat het sociaal pension waar zij vaak verkeerden naar Amsterdam-Osdorp is verhuisd. Dit maakt de situatie op het Eerste Weteringplantsoen op dit moment rustig en beheersbaar.

Er is echter wel sprake van een groep van 4 à 5 nieuwe alcoholoverlastveroorzakers die is neergestreken op het Weteringcircuit. Zij vervuilen de rotonde, doen hun behoefte in de bosschages en veroorzaken geluidsoverlast. De samenstelling van de groep overlastveroorzakers is volgens de buurtregisseur veranderd. Waar deze voorheen uitsluitend uit Nederlanders

bestond, zijn er nu vaker Oost-Europeanen betrokken. Bewoners klagen bij de politie over deze overlast en hebben gepleit voor een (nieuw) alcoholverbod.

Handhaving van het alcoholverbod

In 2010 is drie maal geverbaliseerd voor hinderlijk drankgebruik op het Eerste Weteringplantsoen. In de eerste helft van 2011 is dat niet voorgekomen.

De buurtregisseur geeft aan dat er daklozen zijn die klakkeloos de bekeuringen accepteren en eerder tevreden zijn dat zij, na het herhaaldelijk krijgen van een boete, kunnen overnachten in een politiecel. De buurtregisseur stelt echter dat de overlast met het verbaliseren op hinderlijk drankgebruik op dit moment afdoende kan worden aangepakt.

Onderbouwing/legitimatie van het alcoholverbod

De buurtregisseur geeft aan dat er geen argumenten zijn om het alcoholverbod op het Eerste Weteringplantsoen in te stellen, omdat de alcoholoverlast op dit moment minimaal is.

Daarnaast stelt de buurtregisseur dat de alcoholoverlast op het Weteringcircuit niet van een dermate ernstige aard is dat daar een alcoholverbod wenselijk is, ondanks dat er de afgelopen tijd diverse klachten van omwonenden zijn binnengekomen over de overlast op het Weteringcircuit. De buurtregisseur stelt dat er op dit moment nog andere mogelijkheden openstaan om de overlast tegen te gaan (zoals het plaatsen van plaskruizen en het (al dan niet na diverse meldingen ambtshalve) verbaliseren voor hinderlijk drankgebruik.

Samenvatting van de bevindingen in dit gebied

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen in dit gebied samengevat. Een toelichting op onderdelen volgt in hoofdstuk 4.

Tabel 3.10 Samenvatting bevindingen in dit gebied

Eerste Weteringplantsoen	Score
Signalen van bewoners en ondernemers De alcoholoverlast wordt gemeld door bewoners en/of ondernemers.	+
Afname van de alcoholoverlast Het alcoholverbod draagt bij aan een afname van (of redelijkerwijs het voorkomen van) de alcoholoverlast.	n.v.t.
Andere instrumenten Alle relevante maatregelen om alcoholoverlast tegen te gaan, zijn ingezet.	n.v.t.
Gebiedskenmerken Er is op enigerlei wijze sprake van een kwetsbaar gebied.	-
Ongewenste neveneffecten Het alcoholverbod leidt zo min mogelijk tot ongewenste verplaatsingseffecten.	n.v.t.
Overige argumenten Zijn er andere zwaarwegende argumenten om een alcoholverbod in te stellen of te continueren (b.v. wat is de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt)?	-

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk presenteren we de conclusies en aanbevelingen van deze evaluatie van de alcoholverboden in het stadsdeel Centrum. Achtereenvolgens gaan we in op:

- Algemene conclusies (paragraaf 4.2) met betrekking tot:
 - o voorwaarden voor een effectief alcoholverbod (paragraaf 4.2.1.);
 - o instrumenten om alcoholoverlast tegen te gaan (paragraaf 4.2.2);
 - o neveneffecten van het alcoholverbod (paragraaf 4.2.3);
 - o kenbaarheid van de alcoholverbodgebieden (paragraaf 4.2.4);
 - o andere gebieden in het Centrum met alcoholoverlast (paragraaf 4.2.5);
- Conclusies over de (voormalige) alcoholverbodsgebieden (paragraaf 4.3);
- Aanbevelingen (paragraaf 4.4);

4.2 Algemene conclusies

4.2.1 Voorwaarden voor een effectief alcoholverbod

Uit deze evaluatie blijkt dat er enkele randvoorwaarden zijn waaraan voldaan moet worden om het alcoholverbod effectief in te kunnen zetten. Het gaat om:

1. Een zichtbare en consequente handhaving van het alcoholverbod

Het alcoholverbod heeft in potentie een preventief karakter: er kan worden opgetreden tegen alcoholgebruik, nog voordat dit (eventueel) leidt tot overlastgevend gedrag. Uit de evaluatie blijkt dat de alcoholoverlast die wordt tegengaan met het alcoholverbod met name wordt veroorzaakt door groepen alcoholisten, dak- of thuislozen en jongeren. Om een duidelijk signaal af te geven naar deze overlastgevende groepen is het van belang dat zij ook daadwerkelijk worden aangesproken, en eventueel worden geverbaliseerd, op overtreding van het alcoholverbod. Alleen op die manier kan de preventieve functie van het alcoholverbod gewaarborgd worden. In de praktijk blijkt dat het aantal verbalen voor overtreding van het alcoholverbod de laatste jaren afneemt (zie ook paragraaf 4.2.5).

2. Inzet van parallelle maatregelen (in samenwerking met ketenpartners)

De politie geeft aan dat voor een deel van de alcoholoverlastveroorzakers het alcoholverbod als instrument niet afdoende is. Zij accepteren de bekeuringen en zijn desnoods bereid een nacht in de cel te overnachten om hun schuld in te lossen. Dit ondermijnt de effectiviteit van het instrument. Daarom is het van belang dat, conform het beleid van het stadsdeel, de alcoholoverlast ook wordt bestreden met andere instrumenten en dat andere relevante partners daarbij worden betrokken. Dat kan door het gebied onaantrekkelijk te maken voor de

alcoholoverlastveroorzakers (bijvoorbeeld door het aanpassen van de openbare ruimte en door afspraken te maken met ondernemers over het niet verkopen van (goedkope) alcoholhoudende dranken) en door het werkelijke probleem van een deel van de doelgroep, de alcoholverslaving, aan te pakken.

3. *Contact onderhouden met bewoners en ondernemers*

Overlast vormt in feite pas een probleem wanneer het als zodanig ervaren wordt door bewoners en ondernemers. Het contact met bewoners en ondernemers vormt daarom een belangrijke vinger-aan-de-pols-functie: wordt er nog alcoholoverlast ervaren? Is dit niet het geval, dan vervalt in ieder geval een deel van de legitimiteit van het alcoholverbod.

Daarnaast treft het alcoholverbod niet alleen de bezoekers van een gebied maar ook de bewoners in dat gebied. Ook zij zullen hun woongebied is geen alcohol meer kunnen consumeren. In termen van behoorlijk bestuur kan gezegd worden dat zij in ieder geval op de hoogte moeten zijn van de motivatie voor het instellen van het alcoholverbod.

4.2.2 **Instrumenten om alcoholoverlast tegen te gaan**

Alcoholoverlast wordt niet alleen bestreden met het alcoholverbod. Zo kent het alcoholmatigingsbeleid preventieve maatregelen waarmee alcoholoverlast, wellicht op langere termijn structureel wordt tegengaan. Het ligt niet binnen de opdracht van deze evaluatie om die maatregelen en instrumenten op hun effectiviteit te beoordelen. Wel is er nagegaan in hoeverre het alcoholverbod een aanvulling vormt op andere maatregelen.

In het algemeen kan gesteld worden dat het alcoholverbod een aanvulling vormt op andere instrumenten omdat het een repressieve maatregel is die, mits (ook) gehandhaafd bij de juiste doelgroep een preventieve functie kan hebben. Met andere woorden: door de doelgroep te bekeuren voor overtreding van het alcoholverbod kan toekomstig alcoholgebruik (in dat gebied) en eventueel gepaard gaande overlast worden voorkomen.

Handhaving van alcoholoverlast op basis van APV 2.17 lid 1

Personen die alcoholoverlast veroorzaken kunnen in heel Amsterdam worden geverbaliseerd voor hinderlijk drankgebruik. In de praktijk komt dat echter nauwelijks voor: in 2010 is er in het centrum van Amsterdam slechts 51 maal geverbaliseerd voor hinderlijk drankgebruik. De politiefunctionarissen die we gesproken hebben, geven aan dat het niet eenvoudig is om te verbaliseren voor hinderlijk drankgebruik omdat er nogal wat geconstateerd moet worden voordat er geverbaliseerd kan worden, namelijk de overlast én het drankgebruik. In de praktijk is dit moeilijk, zo geven zij aan, omdat de overlastveroorzakers zich rustig houden wanneer de politie in de buurt komt of omdat zij zich in grote groepen ophouden. Surveilleren in burger wordt nauwelijks als alternatief gezien omdat daar geen capaciteit voor is en in veel gebieden de prioriteiten elders liggen. Dit maakt het alcoholverbod een doelmatiger en

effectiever instrument om op te treden tegen de alcoholoverlast dan het verbaliseren voor hinderlijk drankgebruik, zo stellen de gesproken politiefunctionarissen.

Opvallend is echter dat er ook een ander geluid te horen is onder de politiefunctionarissen: door het stapelen van constatering van alcoholoverlast door burgers en deze vast te leggen in sfeerverbalen kan er wel degelijk ambtshalve worden geverbaliseerd voor hinderlijk drankgebruik.

In dit verband is het belangrijk om te benadrukken dat het alcoholverbod wordt gezien als het zwaarste instrument dat ingezet kan worden om alcoholoverlast tegen te gaan. Het is daarom een verantwoordelijkheid van de politie om de mogelijkheden die de APV biedt om de overlast te bestrijden (waaronder het verbaliseren voor hinderlijk drankgebruik) volledig te benutten.

Afspraken met ondernemers en andere doelgroepen

In praktisch alle onderzochte gebieden zijn er afspraken gemaakt met ondernemers over het verkopen van goedkope alcoholische dranken. Buurtregisseurs geven aan dat dit deels de alcoholoverlast tegen gaat omdat het gebied onaantrekkelijker voor de doelgroepen wordt. Het probleem kan daarmee echter niet volledig worden aangepakt omdat de drank wel elders kan worden gekocht. Om repressief te kunnen optreden tegen de alcoholoverlast blijft het alcoholverbod in die gebieden daarom wenselijk. In een van de gebieden was er eerder sprake van alcoholoverlast die veroorzaakt werd door studenten. Het is gebleken dat door concrete afspraken over alcoholgebruik op straat te maken met de betrokken studentenverenigingen, deze overlast is verdwenen. De politie geeft daarbij tevens aan dat wanneer er, ondanks de geldende afspraken, overlast door studenten wordt veroorzaakt het bestuur van de studentenvereniging zelf acties onderneemt om herhaling te voorkomen. Het alcoholverbod lijkt daarom in dit geval voor deze doelgroep geen toegevoegde waarde te hebben.

4.2.3 Neveneffecten van het alcoholverbod

Het alcoholverbod wordt in Amsterdam ingezet in specifieke gebieden waarmee het voor de hand ligt dat de alcoholoverlast zich verplaatst naar nabijgelegen gebieden en/of de randen van het alcoholverbodsgebied. Uit deze evaluatie blijkt echter dat dit geen vanzelfsprekendheid hoeft te zijn: in sommige gebieden is de overlast verdwenen (ook na het beëindigen van het alcoholverbod) en in andere gebieden heeft door de verplaatsing van de doelgroep een uitdunning daarvan plaatsgevonden. Daar komt bij dat verplaatsing niet altijd negatief is: de overlast kan zich verplaatsen naar een gebied waar deze overlast in mindere mate een probleem vormt (bijvoorbeeld omdat het geen woongebied is).

4.2.4 Kenbaarheid van de alcoholverbodsgebieden

In het grootste gebied met een alcoholverbod, het gebied Wallen-Noord, Nieuwmarkt, Stationsplein en Dam(rak) komen geen alcoholverbodsborden voor. Het stadsdeel noemt het een uitdaging om de verbodsborden in het centrum te beperken. Dit wordt belangrijk geacht om het aangezicht van de openbare ruimte te behouden en omdat het een effect kan hebben op het veiligheidsgevoel van passanten wanneer zij het ene na het andere verbodsbord tegenkomen ('hier moet ik niet zijn'). Enkele buurtregisseurs hebben daar moeite mee. Ten eerste kan zonder bebording niet verwacht worden van met name toeristen dat zij weten dat er een alcoholverbod geldt en daardoor kan het voorkomen dat zij wellicht ongewild het alcoholverbod overtreden. Ten tweede geeft de bebording een stuk duidelijkheid bij de handhaving van het verbod: er kan letterlijk gewezen naar het verbodsbord wanneer het nodig is te waarschuwen of te verbaliseren voor het alcoholverbod. Ten derde wordt aangegeven dat het Openbaar Ministerie de verbalen voor overtreding van het alcoholverbod seponereert. Specifieke doelgroepen zoals alcoholisten zijn daar inmiddels van op de hoogte en het zou hen daarom niks meer doen wanneer zij geverbaliseerd worden voor overtreding van het alcoholverbod. Dit ondermijnt de effectiviteit van het instrument alcoholverbod. Uit de cijfers van het Openbaar Ministerie blijkt inderdaad dat er verbalen voor overtreding van het alcoholverbod worden geseponereerd. In 2010 ging het om 19% van de gevallen die bij het OM bekend zijn geworden en in 2011 tot nu toe in 15% van de gevallen.¹ Het is echter onduidelijk in welke mate het ontbreken van bebording de grondslag vormt van deze seponeringen.

4.2.5 Handhaving van de alcoholoverlast

Zoals eerder beargumenteerd, is handhaving van het alcoholverbod van belang om te voorkomen dat alcoholgebruik leidt tot alcoholoverlast. Uit het verzamelde cijfermateriaal blijkt echter dat er in de loop der jaren steeds minder door de politie wordt geverbaliseerd voor overtreding van het alcoholverbod. De achtergrond van deze daling is niet helemaal duidelijk. Wordt er minder geverbaliseerd omdat er meer wordt gewaarschuwd,² is er minder sprake van alcoholoverlast, is de overlast minder ernstig geworden of komt het door iets anders? De politie geeft in ieder geval aan dat het alcoholverbod een stok-achter-de-deurfunctie kent: notoire alcoholoverlastveroorzakers mijden de verbodsgebieden omdat zij weten dat zij daar geverbaliseerd worden (en bij opeenstapeling van APV-boetes in een zorgtraject komen).

¹ Het percentage seponeringen ligt in feite lager omdat overtredingen van het alcoholverbod in de meeste gevallen worden doorgestuurd naar het Centraal Justitieel Incasso Bureau en alleen bij wanbetaling bij het Openbaar Ministerie terecht komen (Gemeente Amsterdam, Evaluatie alcoholverboden 2010).

² Wat het geval lijkt te zijn in het alcoholverbodsgebied op de Wallen-Noord.

4.2.6 Andere gebieden in het Centrum met alcoholoverlast

In dit onderzoek is nagegaan of er op dit moment andere gebieden in het centrum zijn waar sprake is van alcoholoverlast. Uit de interviews en het verzamelde cijfermateriaal blijkt dat er sprake is van alcoholoverlast op de volgende plekken:

Weteringcircuit

Op het Weteringcircuit is sprake van alcoholoverlast veroorzaakt door een groep van ongeveer vijf alcoholisten. Diverse bewoners en ondernemers klagen over geluidsoverlast, wildplassen en het vervuilen van het gebied. In de optiek van de buurtregisseur is het niet nodig om in dit gebied een alcoholverbod in te stellen.

Blauwbrug en omgeving ('De Halve Wereld')

Met name bij de Blauwbrug aan de Amstel en in het omliggende gebied, is overlast van indrinkende jeugd en toeristen. De overlast bestaat al langer maar met name het afgelopen jaar zijn er zeer veel klachten van omwonenden binnengekomen over geluidsoverlast, het lastigvallen van passanten, wildplassen en vervuiling van het gebied. Tekenend is dat in de periode 9 april tot en met 9 juni 2011 er twintig meldingen van jeugdoverlast bij de politie zijn binnengekomen over jeugdoverlast. Ingezette parallelle maatregelen sorteren op dit moment onvoldoende effect en daarom pleit de buurtregisseur voor een alcoholverbod in dit gebied.

Korte- en Lange Leidsedwardsstraat

De genoemde straten liggen in de omgeving van het Leidseplein en trekken veel uitgaanspubliek. Er is niet zozeer sprake van specifieke rondhangende doelgroepen maar wel van alcoholoverlast die gepaard gaat met de uitgaansfunctie van het gebied. Daar komt bij dat het meedragen van glaswerk gevaren voor de openbare orde met zich meebrengt. De buurtregisseur pleit voor een alcoholverbod in dit gebied.

Westermarkt

Op de Westermarkt worden alcohol en drugs gebruikt door een vaste groep van ongeveer zestig personen en daaromheen een wisselende groep die de laatste tijd onder andere uit Oost-Europeanen bestaat. Het gebruik van de alcohol en drugs leidt tot het lastigvallen van toeristen, vechtpartijtjes onderling, diefstal uit de Westerkerk en de supermarkt, vernielingen van de openbare ruimte en winkelmateriaal van ondernemers. Ondernemers klagen veelvuldig over deze overlast die al sinds 2006 speelt. Diverse parallelle maatregelen zijn reeds ingezet om de overlast tegen te gaan, zo stelt de buurtregisseur.

Multatulibrug

Daarnaast blijkt uit cijfermateriaal dat er op de Multatulibrug relatief vaak alcoholoverlast wordt geconstateerd door de straatcoaches die in dat gebied

actief zijn. Dit gebied is tijdens deze evaluatie niet specifiek besproken met buurtregisseurs, gebiedsbeheerders of bewoners.

4.3 Conclusies over (voormalige) alcoholverbodsgebieden

In hoofdstuk 2 presenteerden we een afwegingsinstrument alcoholverbod. Met dit instrument kunnen de argumenten voor het instellen, continueren of beëindigen van het alcoholverbod systematisch in beeld worden gebracht. Het afwegingsinstrument is besproken met enkele professionals tijdens een expertbijeenkomst. Het instrument ziet er als volgt uit:

Afwegingsinstrument instellen, voortzetten dan wel beëindigen alcoholverbod:

1. **Signalen van bewoners en ondernemers (weegfactor 2)**
De alcoholoverlast wordt gemeld door bewoners en/of ondernemers.
2. **Afname van de alcoholoverlast (weegfactor 2)**
Het alcoholverbod draagt bij aan een afname van (of redelijkerwijs het voorkomen van) de alcoholoverlast
3. **Andere instrumenten (weegfactor 2)**
Alle relevante maatregelen om alcoholoverlast tegen te gaan, zijn ingezet.
4. **Gebiedskenmerken (weegfactor 1)**
Er is op enigerlei wijze sprake van een kwetsbaar gebied.
5. **Ongewenste neveneffecten (weegfactor 1)**
Het alcoholverbod leidt zo min mogelijk tot ongewenste verplaatsingseffecten.

Tussenoordeel: effectiviteit van het alcoholverbod

Het alcoholverbod is in dit gebied een voldoende effectief instrument (bij score 6 of hoger).

6. **Overige argumenten**
Zijn er andere zwaarwegende argumenten om een alcoholverbod in te stellen of te continueren (b.v. wat is de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt)?

Eindoordeel continueren/opnieuw instellen?

Continueren/opnieuw instellen wanneer het alcoholverbod een effectief instrument is in dit gebied dan wel wanneer er andere zwaarwegende argumenten zijn om het alcoholverbod te continueren. Beëindiging van het verbod wanneer het geen effectief instrument is en er geen zwaarwegende argumenten zijn om het alcoholverbod te continueren.

In dit hoofdstuk passen we het instrument toe op elk van de onderzochte gebieden. Een samenvatting van de bevindingen is gegeven in de tabel 4.1.

Toelichting op tabel 4.1

Het afwegingsinstrument is toegepast op elk van de gebieden en geeft het beeld zoals weergegeven in tabel 4.1. Een plus (+) betekent een positieve score op de stelling, een min (-) een negatieve score.

De scores op de eerste vijf stellingen geven tezamen een beeld van de effectiviteit van het verbod in het gebied (hoe hoger de score, hoe effectiever het instrument). We bepalen dat bij een score van minimaal zes de toepassing van het instrument in dat gebied voldoende effectief genoemd kan worden. Er is gekozen voor de score 6 als ondergrens voor deze effectiviteitseis, omdat de drie belangrijkste argumenten (signalen van bewoners en/of ondernemers, afname van de alcoholoverlast en andere instrumenten) tezamen de waarde 6 hebben. In de optimale situatie wordt op elk van deze drie argumenten een + gescoord. Daarnaast zijn er twee bijargumenten (gebiedskenners en ongewenste neveneffecten) die een eventuele – score op één van de belangrijkste argumenten kan compenseren.

Daarnaast kunnen er andere zwaarwegende argumenten zijn die de inzet van het instrument alcoholverbod legitimeren. Indien dit in een gebied het geval is, wordt er een plus gescoord. Een plus op dit onderdeel leidt automatisch tot de aanbeveling om het alcoholverbod in het gebied te continueren.

Deze werkwijze maakt dat de aanbevelingen voor het continueren dan wel opnieuw instellen van het alcoholverbod in de gebieden afhangt van:

- a. ofwel de bevinding dat het alcoholverbod een effectief middel in dat gebied is om de alcoholoverlast tegen te gaan;
- b. ofwel dat er zwaarwegende argumenten zijn om het alcoholverbod (ondanks een eventuele verminderde effectiviteit van het verbod in dat gebied) te continueren/opnieuw in te stellen. Een voorbeeld van een zwaarwegend argument kan bijvoorbeeld zijn dat er rekening gehouden wordt met de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt. In het algemeen wordt er geprobeerd om hele woonbuurten te ontzien als het gaat om het instellen van een alcoholverbod, zo stelt het stadsdeel.

Tabel 4.1 Het afwegingsinstrument alcoholverbod toegepast op elk van de gebieden

	Nieuwmarkt, Stationsplein en Dam(rak)	Food Plaza en omgeving	Leidseplein en omgeving	Stopera en omgeving	Frederiksplein	Siebbeleshof, Zuiderkerkhof en Pentagon	Korte Prinsengracht en omgeving	Haarlemmerbuurt (beëindigd in 2009)	Koningsplein (beëindigd in 2010)	Eerste Weteringplantsoen (beëindigd in 2009)
Signalen van bewoners en ondernemers (score 2) De alcoholoverlast wordt gemeld door bewoners en/of ondernemers.	+	-	+	-	-	+	+	-	-	+
Afname van de alcoholoverlast (score 2) Het alcoholverbod draagt bij aan een afname van (of redelijkerwijs het voorkomen van) de alcoholoverlast	+	+	+	+	-	+	+	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Andere instrumenten (score 2) Alle relevante maatregelen om alcoholoverlast tegen te gaan, zijn ingezet.	+	-	+	-	+	+	+	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gebiedskenmerken (score 1) Er is op enigerlei wijze sprake van een kwetsbaar gebied.	+	+	+	+	-	+	-	-	-	-
Ongewenste neveneffecten (score 1) Het alcoholverbod leidt zo min mogelijk tot ongewenste verplaatsingseffecten.	-	+	+	-	+	-	+	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Tussenoordeel: effectiviteit van het alcoholverbod Het alcoholverbod is in dit gebied een effectief instrument	7 (ja)	4 (nee)	8 (ja)	3 (nee)	3 (nee)	7 (ja)	7 (ja)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Overige argumenten Zijn er andere zwaarwegende argumenten om een alcoholverbod in te stellen of te continueren (b.v. wat is de impact van het alcoholverbod voor een woonbuurt)?	+	-	-	+	-	-	+	-	-	-
Continueren/opnieuw instellen?	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee

4.4 Aanbevelingen

Aanbeveling 1 aan het stadsdeel Centrum van de gemeente Amsterdam:

Waarborg als regievoerder van het veiligheidsbeleid de effectieve inzet van het instrument alcoholverbod. Maak daarbij gebruik van de bevindingen in deze evaluatie. Dat betekent dat er afspraken worden gemaakt over de zichtbare en consequente handhaving van het verbod door zowel de politie als ook door de gemeentelijke toezichhouders, de inzet van parallelle maatregelen (waaronder handhaving op hinderlijk drankgebruik en het alcoholmatigingsbeleid) en het onderhouden van intensief contact met bewoners en ondernemers over de alcoholoverlast en het –verbod.

Aanbeveling 2 aan de politie Amsterdam-Amstelland:

Zorg voor een zichtbare en consequente handhaving van alcoholoverlast

Onderbouwing:

Het aantal verbalen dat door de politie wordt uitgedeeld voor overtreding van het alcoholverbod daalt sinds 2007 elk jaar. Alhoewel het niet geheel duidelijk is waardoor deze daling wordt veroorzaakt (zie ook paragraaf 4.2.5.), is een zichtbare en consequente handhaving van de alcoholverboden van belang om het preventieve karakter van het instrument te waarborgen. De politie draagt hier een verantwoordelijkheid om de mogelijkheden van het alcoholverbod (waaronder de stok-achter-de-deur functie) ten volle te benutten.

Daarnaast blijkt dat er nauwelijks wordt geverbaliseerd voor hinderlijk drankgebruik. Politieambtenaren geven aan dit lastig te vinden maar dragen ook hier een verantwoordelijkheid. Het alcoholverbod wordt door het stadsdeel als een vrij zwaar middel gezien en de (andere) mogelijkheden die er bestaan om de alcoholoverlast tegen te gaan moeten volledig benut worden.

Aanbeveling 3 aan het stadsdeel Centrum van de gemeente Amsterdam, de politie Amsterdam-Amstelland en de ketenpartners:

Voor een effectieve samenwerking in het tegengaan van de alcoholoverlast is het daarnaast belangrijk dat men elkaar in een vroeg stadium weet te vinden en dat daarbij de partners elkaar informeren over de eventueel geconstateerde overlast en de ingezette acties. Indien opportuun kan deze samenwerking worden geëffectueerd in het kader van de reeds bestaande samenwerking in de Ketenunit / het Veiligheidshuis.

Aanbeveling 4 aan het stadsdeel Centrum van de gemeente Amsterdam:

Schep ruimte om flexibel om te gaan met het alcoholverbod. Dit houdt in dat er sneller geschakeld kan worden tussen het instellen en het beëindigen van een alcoholverbod.

Onderbouwing:

Het stadsdeel Centrum ziet het alcoholverbod als een *ultimum remedium* tegen alcoholoverlast. Buurtregisseurs geven aan dat het daardoor in sommige gevallen moeilijk is gebleken om een alcoholverbod ingesteld te

krijgen, ook al is het in ogen van de politie soms echt nodig. Dit maakt dat deze buurtregisseurs in sommige gevallen liever niet de alcoholverboden beëindigd ziet. Het kost hen dan immers tijd om, indien nodig, opnieuw een alcoholverbod ingesteld te krijgen. Wij stellen daarom voor om flexibel om te gaan met het alcoholverbod. Volgens ons past dit goed bij de visie van het stadsdeel op het alcoholverbod (tijdelijk en alleen bij ernstige overlast). Het instrument afwegingskader alcoholverbod kan voor het stadsdeel behulpzaam zijn om de situatie in de verschillende gebieden tussentijds te monitoren en snel te besluiten tot instellen, continueren of beëindigen van een alcoholverbod.

Aanbeveling 5 aan het stadsdeel Centrum van de gemeente Amsterdam:
Maak de geldende alcoholverboden kenbaar.

Onderbouwing:

Al langere tijd loopt er een discussie over de kenbaarheid van de alcoholverbodsgebieden. Het stadsdeel wil zo min mogelijk verbodsborden in het centrum van Amsterdam; de politie vindt de deze borden echter praktisch en sommige buurtregisseurs stellen dat de verbalen in de gebieden zonder verbodsborden worden geseponeerd door het Openbaar Ministerie. Uit onze gegevens blijkt dat het seponeren van de proces-verbalen voor overtreding van het alcoholverbod inderdaad voorkomt. Het is echter niet duidelijk geworden in welke mate het ontbreken van de bebording daaraan ten grondslag ligt. Dat neemt niet weg dat er andere valide argumenten zijn om de kenbaarheid van de verbodsgebieden te vergroten. Op dit moment kunnen met name (eenmalige) bezoekers van de gebieden niet altijd weten dat er in dat gebied een alcoholverbod geldt. Tegelijkertijd kunnen we ervan uitgaan dat wanneer dit wel kenbaar gemaakt zou zijn, meer mensen zich aan het verbod zullen houden dan nu het geval is. Daarmee draagt de kenbaarheid van het verbod direct bij aan de preventieve werking van het alcoholverbod. We bevelen daarom aan om de alcoholverboden in elk van de gebieden duidelijk kenbaar te maken. Overigens denken wij dat daar niet altijd verbodsborden voor nodig zijn. Er zijn meer inventieve mogelijkheden, zoals het plaatsen van het symbool van het alcoholverbod op stoeptegels bij de zitbankjes in het gebied of, zoals feitelijk al gebeurt, het informeren van toeristen over het bestaan van de alcoholverbodsgebieden in een flyer (waarin overigens ook andere toeristische informatie is opgenomen). Ook kan de bekendheid met het verbod worden vergroot door de doelgroepen die net buiten een alcoholverbodsgebied alcohol drinken kenbaar te maken dat zij op de desbetreffende plek alcohol mogen drinken, maar even verderop in het alcoholverbodsgebied dat niet mogen. Het is aan het stadsdeel om een strategie te bepalen voor het kenbaar maken van de alcoholverboden.

Aanbeveling 6 aan het stadsdeel Centrum van de gemeente Amsterdam::

Voer over twee jaar opnieuw een evaluatie uit van de dan geldende alcoholverboden. Monitor in de tussentijd, voor zover dat nog niet wordt gedaan, actief de stand van zaken.

Onderbouwing:

In principe evalueert het stadsdeel jaarlijks de geldende alcoholverboden. De onderhavige evaluatie volgde echter anderhalf jaar na de vorige evaluatie van het alcoholverbod. De gedachtegang daarachter was dat met een evaluatiemoment tijdens en kort na de zomermaanden een reëel beeld kan worden geschapen van de effectiviteit van het alcoholverbod in de verschillende gebieden. In onze optiek is dat gelukt. Om ook het volgende evaluatiemoment tijdens en na de zomer te laten plaatsvinden, zal de periode tussen twee evaluaties moeten worden uitgebreid naar twee jaar.

Gelet op het karakter van het alcoholverbod (het is een tijdelijk middel dat ingezet wordt bij hardnekkige overlast) is het belangrijk dat in de tussentijd de stand van zaken in de verschillende gebieden nauwlettend wordt gemonitord door het stadsdeel en dat de actuele situatie wordt ingebracht tijdens het overleg in de subdriehoek. Dit houdt wat ons betreft in dat het stadsdeel periodiek cijfermateriaal opvraagt bij de samenwerkende partners (meldpunt, politie, eventueel het Openbaar Ministerie) en, even zo belangrijk, contact onderhoudt met bewoners van en ketenpartners die actief zijn in de gebieden (zie ook aanbeveling 1 en conclusieparagraaf 4.2.1.). Het instrument afwegingskader alcoholverbod kan daarbij behulpzaam zijn. Vervolgens is het zaak om flexibel met het alcoholverbod om te gaan (zie ook aanbeveling 4).

Aanbeveling 7 aan het stadsdeel Centrum van de gemeente Amsterdam:

Continueer de geldende alcoholverboden in de gebieden:

- Wallen-Noord, Nieuwmarkt, Stationsplein en Dam(rak);
- Leidseplein en omgeving;
- Stopera en omgeving;
- Siebbeleshof, Zuiderkerkhof en Pentagon;
- Korte Prinsengracht en omgeving.

Onderbouwing:

Het gebied Wallen-Noord, Nieuwmarkt, Stationsplein en Dam(rak) is een kwetsbaar gebied door de verschillende gebruikersfuncties en de overlast die daarbij veroorzaakt kan worden. Het alcoholverbod is een van de vele instrumenten die in het gebied wordt ingezet. Uit de evaluatie blijkt dat de alcoholoverlast in dit gebied nog steeds bestaat, er intensief wordt gehandhaafd op het verbod en dat het verbod op onderdelen bijdraagt aan een beter omgevingsklimaat. Daarom is onze aanbeveling om dit alcoholverbod te continueren. Tegelijkertijd lijkt het de moeite waard om af te wegen of het alcoholverbodsgebied kan worden verkleind door het verbod op (delen van) het Stationsplein en Dam(rak) te beëindigen. Hier blijkt alcoholoverlast op dit moment in mindere mate een probleem.

Het Leidseplein en omgeving heeft een sterke uitgaansfunctie. Overdag is er veel toerisme en 's avonds en 's nachts is er veel uitgaanspubliek. Ondanks het geldende alcoholverbod wordt er nog steeds alcoholoverlast door bewoners en ondernemers ervaren en geconstateerd door politie en straatcoaches. Continueer het alcoholverbod in dit gebied.

In de buurt rond de Stopera is geen sprake meer van alcoholoverlast. Tegelijkertijd is uit deze evaluatie gebleken dat de alcoholgebruikers zich hebben verplaatst naar het direct nabijgelegen gebied rond het Wertheimpark en dat er sprake is van alcoholoverlast bij de aangrenzende Blauwbrug en de verdere omgeving ('De Halve Wereld'). De buurtregisseur acht het wenselijk dat in dat gebied een alcoholverbod wordt ingesteld.

De kans wordt reëel geacht dat het afschaffen van het alcoholverbod in het gebied Stopera en omgeving leidt tot het terugkeren van de alcoholgebruikers naar het gebied en dat de omvang van de groep dan zal toenemen. Dit kan te maken hebben met de centrale ligging, de goede bereikbaarheid en de beschikbaarheid van overdekte schuilplaatsen van en in de Stopera. Samen met de notie dat er verbeteringen worden doorgevoerd in de openbare ruimte vanuit de gebiedsvisie Waterlooplein (en het gebied dus aantrekkelijker zal worden), lijkt het op dit moment niet het geschikte moment om het alcoholverbod in dit gebied af te schaffen. We bevelen echter aan om op korte termijn (bijvoorbeeld binnen een jaar) de proportionaliteit van het alcoholverbod nogmaals af te wegen en daarbij de bevindingen in deze evaluatie mee te nemen.

In en bij het Siebbeleshof, het Zuiderkerkhof en het Pentagon doen zich nog steeds veel problemen voor met alcoholoverlast en de bewoners maken daar vaak melding van. Het is een kwetsbaar gebied, doordat de aanwezige binnenplaatsen de mogelijkheid verschaffen om uit het directe gezichtsveld vanaf de straat alcohol (en/of drugs) te gebruiken. Naast het alcoholverbod worden de nodige parallelle maatregelen ingezet en er zijn signalen dat het alcoholverbod leidt tot enige afname van de alcoholoverlast. Bewoners staan in het algemeen positief tegenover het geldende verbod. Dit alles maakt het alcoholverbod een geëigend instrument in het gebied en wij bevelen daarom aan om het alcoholverbod te continueren.

Na de eerdere afschaffing van het alcoholverbod in de Haarlemmerbuurt bleek dat de alcoholoverlast direct terugkeerde op de Korte Prinsengracht. Het opnieuw instellen van het alcoholverbod specifiek op de Korte Prinsengracht heeft direct geleid tot een afname van de alcoholoverlast. Toch komt er nog steeds alcoholoverlast voor en is er sinds kort sprake van een nieuwe doelgroep in het gebied die overlast veroorzaakt. We adviseren daarom het alcoholverbod in dit gebied voorlopig te continueren.

Aanbeveling 8 aan het stadsdeel Centrum van de gemeente Amsterdam:
Beëindig de alcoholverboden in de volgende gebieden:

- Food Plaza en omgeving;
- Frederiksplein.

Onderbouwing:

Er is onvoldoende reden om de alcoholverboden in de drie genoemde gebieden nog langer te continueren. De alcoholoverlast vormt in de gebieden niet langer een probleem en/of er zijn andere mogelijkheden denkbaar om eventuele alcoholoverlast tegen te gaan, mocht deze zich wel opnieuw voordoen. Mede daarom doorstaan deze alcoholverboden onze effectiviteits-toets niet: ze lijken weinig toe te voegen aan de plaatselijke situatie. De aanvullende argumenten voor het behoud van het alcoholverbod, die zijn gegeven door de gesprekspartners, achten wij (gelet op de uitgangspunten die het stadsdeel hanteert bij het alcoholverbod en het karakter en de werking van het instrument) niet dermate zwaarwegend dat het alcoholverbod alleen op basis van die argumenten gecontinueerd zou moeten worden.

Het verdient echter ook aanbeveling om de situaties in deze gebieden nauwlettend in de gaten te houden na afschaffing van het alcoholverbod en, indien nodig, snel een besluit te nemen over het eventueel opnieuw instellen van het alcoholverbod (zie ook aanbeveling 4). Dit lijkt met name voor het gebied rond de Food-Plaza van belang. Dit gebied kent een zekere vorm van aantrekkelijkheid, het ligt op een doorgaansroute naar uitgaansgebieden en kent veel toerisme. Het is dus zaak, nogmaals, om de situatie in het gebied en eventuele verplaatsingseffecten goed te monitoren.

Aanbeveling 9 aan het stadsdeel Centrum van de gemeente Amsterdam:

Besluit op dit moment niet opnieuw tot een alcoholverbod in de gebieden:

- Haarlemmerbuurt (exclusief Korte Prinsengracht en omgeving);
- Koningsplein;
- Eerste Weteringplantsoen.

Onderbouwing:

Er wordt niet of nauwelijks overlast gemeld in deze gebieden, er is geen sprake van specifieke kwetsbare gebieden en er zijn ook geen andere zwaarwegende argumenten om opnieuw een alcoholverbod in te stellen in deze gebieden.

Aanbeveling 10 aan het stadsdeel Centrum van de gemeente

Amsterdam: Monitor de overlastsituatie en de ingezette maatregelen in de volgende gebieden:

- Weteringcircuit;
- Blauwbrug en omgeving ("De Halve Wereld");
- Korte- en Lange Leidsedwardsstraat;
- Westermarkt;
- Multatulibrug.

Gebruik daarbij het afwegingsinstrument alcoholverbod. Bespreek met de politie de noodzaak tot een alcoholverbod. Beoordeel een eventueel verzoek voor een alcoholverbod van de politie in relatie tot de overlastsituatie, de mogelijke werking van het instrument, de reeds parallel ingezette maatregelen en de kwetsbaarheid van het gebied.

Onderbouwing:

Tijdens deze evaluatie ontvingen wij diverse signalen dat er sprake is van alcoholoverlast in de genoemde gebieden en in ieder geval in drie van de gebieden vraagt de politie ook om een alcoholverbod. Wij hebben echter onvoldoende informatie voorhanden om het afwegingsinstrument alcoholverbod toe te passen voor deze gebieden. Het verdient daarom aanbeveling de situatie in de gebieden uitgebreider in kaart te brengen.

LITERATUUROVERZICHT

Besluiten alcoholverbod

- Besluit alcoholverboden 14 april 2009 (registratienummer: 09/177).
- Besluit alcoholverboden 13 april 2010 (registratienummer: 2010/183).
- Besluit alcoholverbod Siebelleshof, Pentagon, Zuiderkerkhof en de steiger 29 juni 2010 (geen registratienummer).
- Besluit alcoholverbod Korte Prinsengracht en omgeving 30 juli 2010 (geen registratienummer).

Eerdere evaluaties van het alcoholverbod

- Schaap, S.D., R. Dammen & N. Koeman (2008). *Evaluatie alcoholverboden in Amsterdam-Centrum*. Den-Haag: COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement.
- Simsek, R. & L. Van Oirschot (2010). *Alcoholverbod Siebbeleshof en omgeving: evaluatie alcoholverbod op het Siebbeleshof, Zuiderkerkhof en Pentagon*. Amsterdam: Dienst Onderzoek en Statistiek, gemeente Amsterdam.
- Gemeente Amsterdam, stadsdeel Centrum (2010). *Evaluatie Alcoholverboden*.

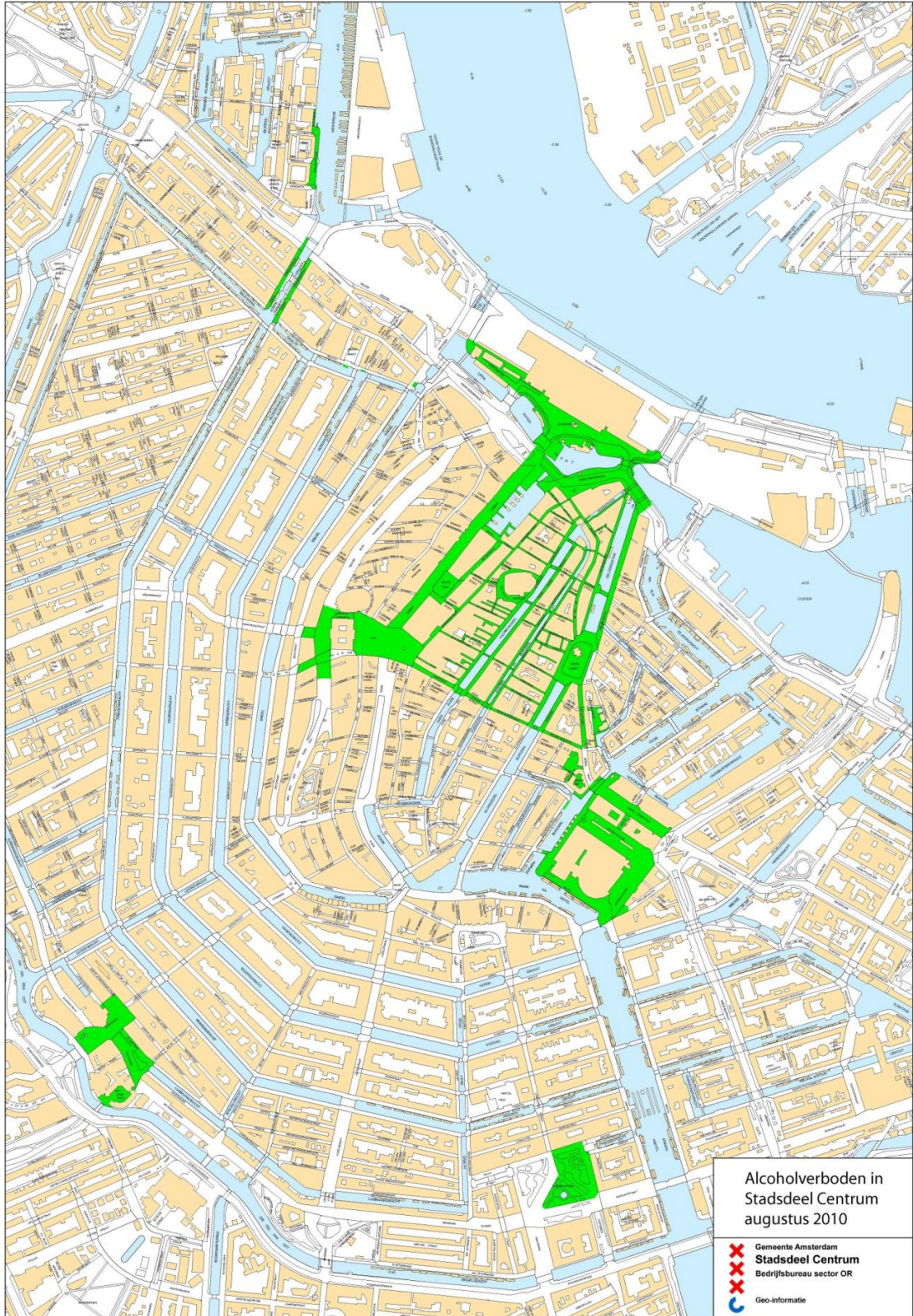
Overige documentatie

- Alcoholmatigingsbeleid Amsterdam 2011 - 2014.
- Alcoholverboden in Stadsdeel Centrum april 2009. Overzichtskaart.
- Alcoholverboden in Stadsdeel Centrum augustus 2010. Overzichtskaart.
- Algemene Plaatselijke Verordening 2008 gemeente Amsterdam.
- Bervoets, E., N. Koeman, V. Dijk, E.J. Van der Torre & R. De Groot (2008). *Wat kan hier? Veiligheidsanalyse Rembrandtplein en Leidseplein: (uitgaans)geweld, maatregelen, effecten*. Den Haag: COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement.
- Reader conferentie alcoholproblematiek d.d. 11 juni 2009.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Overzichtskaart alcoholverbod Amsterdam Centrum

BIJLAGE 2

Respondenten en expertbijeenkomst

Politie Amsterdam-Amstelland

- Dhr. Oosterbaan, buurtregisseur Wallen-Noord
- Dhr. Jansen, buurtregisseur Wallen-Zuid
- Dhr. Munier, buurtregisseur Nieuwmarkt-Zuid
- Dhr. Van der Velde, buurtregisseur Waterloo Uilenburg
- Mevr. Burggraaf-Kroesse, buurtregisseur Leidsebuurt
- Dhr. Merks, buurtregisseur Nieuwendijkkwartier
- Dhr. Janssen, buurtregisseur Utrechtsebuurt
- Dhr. Van Dijk, buurtregisseur Weteringbuurt-Centrum
- Dhr. Van Dam, buurtregisseur Haarlemmerdijk e.o.
- Dhr. Nauman, buurtregisseur Westermarkt e.o.

Gebiedsbeheer, gemeente Amsterdam

- Mevr. Djoefrie, gebiedsbeheerder Centraal Station en omgeving
- Dhr. Scheffer, gebiedsbeheerder Leidseplein en omgeving
- Mevr. Kemnaad, gebiedsbeheerder Waterlooplein en omgeving
- Mevr. Posno, gebiedsbeheerder Wallen en omgeving
- Dhr. Regalado Van Os, gebiedsbeheerder Lastage, Nieuwmarkt en omgeving

Bewoners

- Mevr. Li Swan Tjen

Expertbijeenkomst/Begeleidingscommissie

- Mevr. Koppert, stadsdeel Centrum, gemeente Amsterdam
- Mevr. Lauterslager, stadsdeel Centrum, gemeente Amsterdam
- Mevr. Scheerder, gemeente Amsterdam, centrale stad
- Dhr. Aldewereld, Politie Amsterdam-Amstelland
- Mevr. Van de Steenoven, Openbaar Ministerie

BIJLAGE 3
Cijfermatig overzicht
Tabel B3.1 Meldingen drugs- en drankoverlast¹ bij de politie

Bureau	Wijk	2009	2010	2011*
Beursstraat	Wallen-Noord	160	82	39
	Wallen-Zuid	98	12	11
IJtunnel	Kadijken Onk Buurt	9	18	14
	Katten- /Wittenburg	13	6	2
	Nieuwmarkt Noord	26	27	17
	Oostenburg	11	4	14
	Plantagebuurt	20	7	10
	Nieuwmarkt Zuid	141	185	98
	Waterloo/Uilenburg	44	26	50
	Weesper/Amstelbuurt	49	24	49
Lijnbaansgracht	De Negen Straatjes	11	9	6
	Grachtengordel Zuid	8	8	5
	Jordaan Zuid	24	22	11
	Leidsebuurt	18	18	11
Nieuwezijds Voorburgwal	Koepelkwartier	16	20	13
	Nieuwendijkkwartier	28	83	34
	Stationseiland	0	3	7
	Singelbuurt	19	15	13
Prinsengracht	Rembrandtpleinbuurt	8	10	14
	Utrechtsebuurt	12	11	9
	Weteringbuurt	25	34	19
Raampoort	De Eilanden	16	14	2
	Haarlemmerdijk e.o.	22	45	15
	Haarlemmerstraatbuurt	27	19	24
	Jordaan Midden	9	9	7
	Jordaan Noord	36	17	19
	Westelijke Grachtengordel	25	14	19
	Westerdok	2	3	1
Totaal		877	745	533

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland // * = Cijfers tot en met augustus 2011.

¹ De politie registreert de meldingen van drugsoverlast en alcoholoverlast onder één noemer. Daarom is het niet mogelijk de meldingen van alcoholoverlast afzonderlijk te presenteren.

Tabel B3.2 Meldingen alcoholoverlast bij stadsdeel (en/of meldpunt)*

Gebied	2009	2010	2011*
Gebieden waar een alcoholverbod geldt of gold			
Wallen-Noord, Nieuwmarkt, Stationsplein en Dam(rak)	0	0	0
Food Plaza en omgeving	0	0	0
Leidseplein en omgeving	0	0	0
Stopera en omgeving	0	0	0
Frederiksplein	2	0	0
Siebbeleshof en omgeving	18	5	6
Korte Prinsengracht en omgeving	0	21	0
Koningsplein (beëindigd in 2010)	0	0	0
Haarlemmerbuurt (beëindigd in 2009)	0	0	0
Totaal	20	22	6
Andere gebieden in het Centrum			
Appeltjesmarkt	1	0	0
Bianca Castafioreplein	0	0	5
Bickersgracht	0	0	1
Blauwbrug	1	0	3
Fokke Simonszhuys	1	0	0
Groenburgwal	0	0	1
Herenmarkt	2	0	0
Hortus	1	0	0
Ir. J. Mulderplein	1	1	0
Kadijken	0	0	1
Markenplein	1	0	0
Spinozahof	3	0	0
Stromarkt	1	14	14
Westerdok	4	0	0
Westermarkt	0	29	13
Totaal	16	44	38

Nota bene: in sommige gevallen gaat het om meerdere meldingen door één melder

Bron: Sociaal Loket, Meldpunt Zorg en Overlast & stadsdeel Centrum // * = Cijfers t/m 01-09-2011.

Tabel B3.3 Constateringen alcoholoverlast door straatcoaches per gebied

Gebied	Periode	Consta- teringen	Gemiddeld per maand
Siebbeleshof	22-10-2010 t/m 23-07-2011	20	2
Zuiderkerkhof	12-08-2010 t/m 23-07-2011	19	2
Pentagon	01-04-2010 t/m 22-07-2011	8	1
Kleine Gartmanplantsoen	01-01-2011 t/m 23-07-2011	37	6
Max Euweplein	18-12-2010 t/m 24-07-2011	17	2
Hollandse Tuin	09-10-2010 t/m 05-07-2011	4	0
Herenmarkt	11-09-2010 t/m 22-07-2011	24	2
Multatulibrug	21-01-2011 t/m 30-07-2011	37	6
Totaal		166	3

Bron: Stadsdeel Centrum, gemeente Amsterdam

Tabel B3.4 Proces-verbalen voor hinderlijk drankgebruik ('lid 1') en overtreding van het alcoholverbod ('lid 2') – cijfers politie -

Gebied	2007		2008		2009		2010		2011*	
	Lid 1	Lid 2	Lid 1	Lid 2	Lid 1	Lid 2	Lid 1	Lid 2	Lid 1	Lid 2
Wallen-Noord, Nieuwmarkt, Stationsplein en Dam(rak)	1	1642	8	1500	11	1184	11	701	4	322
Food Plaza en omgeving	2	98	1	59	1	65	0	23	0	9
Leidseplein en omgeving	0	33	3	73	4	63	0	42	0	33
Stopera en omgeving	1	178	2	119	1	120	1	124	2	40
Frederiksplein	0	1	0	12	0	0	0	0	0	1
Siebbeleshof en omgeving	0	7	0	7	6	52	1	106	0	53
Korte Prinsengracht en omgeving	4	51	1	77	0	29	2	42	0	42
Koningsplein	0	40	1	63	0	57	1	25	0	n.v.t.
Haarlemmerbuurt excl. korte. Prinsengracht	0	80	0	99	2	79	0	n.v.t.	0	n.v.t.
Eerste Weteringsplantsoen	0	0	0	0	0	3	3	n.v.t.	0	n.v.t.
Totaal	8	2130	16	2009	25	1652	19	1063	6	500

Bron: Gegevens politie Amsterdam-Amstelland // * = Cijfers tot en met juni 2011 // - = cijfers niet beschikbaar wegens geen geldend alcoholverbod in dat jaar.

Tabel B3.5 Proces-verbalen voor overtreding van het alcoholverbod gesplitst in 'nuttigen' en '(geopend) bij zich dragen' – cijfers politie -

Gebied	2010		2011*	
	Nuttigen	(Geopend) bij zich dragen	Nuttigen	(Geopend) bij zich dragen
Wallen-Noord, Nieuwmarkt, Stationsplein en Dam(rak)	351	350	186	136
Food Plaza en omgeving	13	10	7	2
Leidseplein en omgeving	25	17	23	10
Stopera en omgeving	51	73	27	13
Frederiksplein	0	0	1	0
Siebbeleshof en omgeving	53	53	17	36
Korte Prinsengracht en omgeving	24	18	17	25
Koningsplein (beëindigd 1 mei 2010)	12	13	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	529	534	278	222

Bron: Gegevens politie Amsterdam-Amstelland // * = Cijfers tot en met maart 2011

Tabel B3.6 Proces-verbalen voor overtreding van het alcoholverbod, gesplitst in ‘nuttigen’ en ‘(geopend) bij zich dragen’ – stadstoezicht -*

Gebied	2010		2011*	
	Nuttigen	(Geopend) bij zich dragen	Nuttigen	(Geopend) bij zich dragen
Wallen-Noord, Nieuwmarkt, Stationsplein en Dam(rak)	105	63	101	37
Food Plaza en omgeving	0	0	0	1
Leidseplein en omgeving	0	0	0	0
Stopera en omgeving	0	0	0	0
Frederiksplein	0	0	0	0
Siebbeleshof en omgeving	0	2	6	2
Korte Prinsengracht en omgeving	0	0	10	2
Koningsplein (beëindigd 1 mei 2010)	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	105	65	117	42

Nota bene: de inzet van de vliegende brigade (stadstoezicht) is primair gericht op de Korte Prinsengracht en omgeving, de randgebieden rond de Wallen en de Westermarkt

Bron: Gegevens stadstoezicht // * = Cijfers tot en met augustus 2011

Tabel B3.7 Afdoeningen van verbalen voor hinderlijk drankgebruik ('lid 1) en overtreding alcoholverbod ('lid 2') door OM, per aanleverend bureau

Wijze van afdoening	2010				2011			
	Lid 1	Lid 2	Onb.**	Totaal	Lid 1	Lid 2	Onb.	Totaal
Dagvaarden	3 (60%)	159 (78%)	36 (97%)	198 (80%)	2 (50%)	124 (73%)	80 (93%)	206 (79%)
Transactie	-	1 (0%)	-	1 (0%)	-	-	5 (6%)	5 (2%)
Onvoorwaardelijk sepot	2 (40%)	44 (22%)	1 (3%)	47 (19%)	2 (50%)	36 (21%)	1 (1%)	39 (15%)
Nog niet bekend	-	-	-	-	-	10 (6%)	-	10 (5%)
Totaal	5 (100%)	204 (100%)	37 (100%)	246 (100%)	4 (100%)	170 (100%)	86 (100%)	260 (100%)

Bron: OM. // * = Cijfers tot en met 26 augustus 2011 // ** = Een deel van de registraties wordt ingevoerd in COMPAS. In dat systeem wordt geen onderscheid gemaakt in lid 1 en 2.

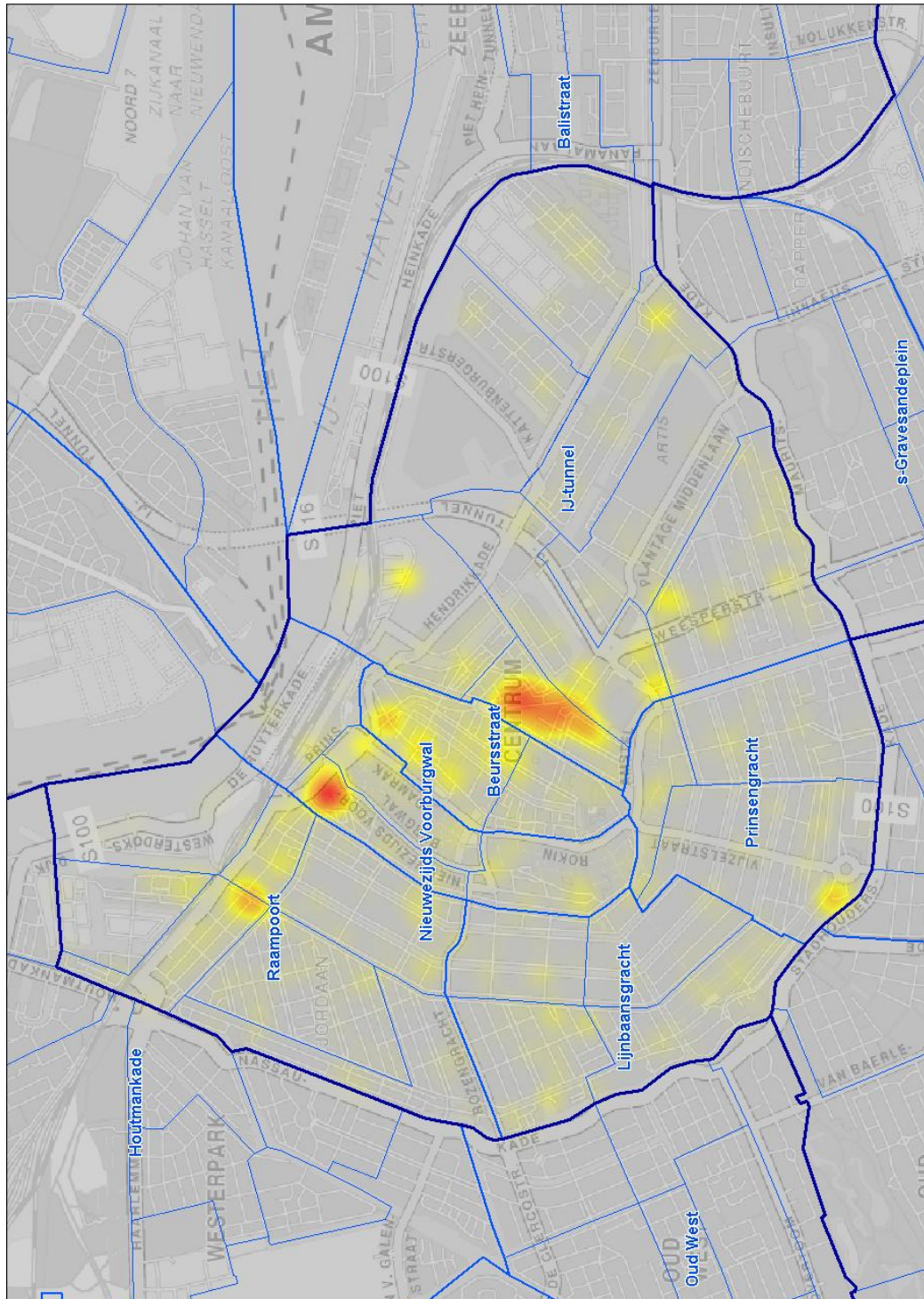
Tabel B3.8 Afdoeningen van verbalen voor hinderlijk drankgebruik ('lid 1) en overtreding alcoholverbod ('lid 2') door OM, per aanleverend bureau

Bureau	Wijze van afdoening	2010				2011			
		Lid 1	Lid 2	Onb.**	Totaal	Lid 1	Lid 2	Onb.	Totaal
Leiding	Onvoorwaardelijk sepot	-	-	-	-	-	1	-	1
Beursstraat	Dagvaarden	-	88	18	106	-	72	44	116
	Transactie	-	1	-	1	-	-	1	1
	Onvoorwaardelijk sepot	-	18	-	18	1	12	-	13
	Nog niet bekend	-	-	-	-	-	3	-	3
IJtunnel	Dagvaarden	2	31	5	38	-	20	22	42
	Transactie	-	-	-	-	-	-	2	2
	Onvoorwaardelijk sepot	1	13	1	15		12	1	13
	Nog niet bekend		-	-	-	-	2	-	2
Lijnbaansgracht	Dagvaarden	-	18	7	25	-	10	4	14
	Transactie	-	-	-	-	-	-	1	1
	Onvoorwaardelijk sepot	1	3	-	4	1	5		6
Nieuwezijds Voorburgwal	Dagvaarden	-	12	5	17	2	4	6	12
	Transactie	-	-	-	-	-	-	1	1
	Onvoorwaardelijk sepot	-	7	-	7	-	4	-	4
Prinsengracht	Dagvaarden	-	1	1	2	-	-	2	2
	Onvoorwaardelijk sepot	-	2	-	2	-	-	-	-
Raampoort	Dagvaarden	1	9	-	10	-	18	2	20
	Onvoorwaardelijk sepot	-	1	-	1	-	2	-	2
	Nog niet bekend	-	-	-	-	-	5		5
Totaal		5	204	37	246	4	170	86	260

Bron: OM. // * = Cijfers tot en met 26 augustus 2011 // ** = Een deel van de registraties wordt ingevoerd in COMPAS. In dat systeem wordt geen onderscheid gemaakt in lid 1 en 2.

BIJLAGE 4

Hotspotkaart meldingen van drank- en drugsoverlast

Bron: Politie Amsterdam-Amstelland // meldingen 2010 en 2011 t/m augustus

Regioplan Beleidsonderzoek

Nieuwezijds Voorburgwal 35

1012 RD Amsterdam

T 020 531 531 5

F 020 626 519 9

E info@regioplan.nl

I www.regioplan.nl